

Т О Л о с Р А Д З І М Ы

№ 31—32
(816—817)
Красавік
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

22 КРАСАВІКА —
дзень нараджэння

Уладзіміра Ільіча
Л Е Н І Н А

СВЕТЛАЕ ІМЯ

Ленін... Вось ужо больш як паўстагоддзя гэта імя з'яўляецца сімвалам справядлівасці і шчасця на зямлі, сцягам барацьбы за свабоду і незалежнасць працоўных, за іх вызваленне ад эксплуатацыі. Пад кіраўніцтвам вялікага Леніна ў кастрычніку 1917 года народы царскай Расіі зверглі ўладу памешчыкаў і капіталістаў і першымі ў гісторыі чалавечтва стварылі сваю, рабоча-сялянскую дзяржаву. Савецкі Саюз паказаў усюму свету, на што здольны свабодны народ, народ-гаспадар, народ-творца. Паспехі савецкіх людзей у развіцці гаспадаркі, культуры, навукі, тэхнікі натхняюць народы іншых краін на шлях, указаны вялікім Леніным. Многія краіны Еўропы, Азіі, Афрыкі ўжо дабіліся незалежнасці, пачалі будаваць сацыялізм, жыць і працаваць па-новаму.

Мы спачуваем і жадаем поспехаў у барацьбе тым народам, якія нядаўна сталі на шлях вызвалення, якія яшчэ змагаюцца за сваю нацыянальную і сацыяльную незалежнасць.

Калісьці і беларускі народ быў цёмным, занятым, прыгнечаным, непісьменным. Беларусы не мелі сваёй дзяржаўнасці, ім забаранялася чытаць, пісаць і нават размаўляць на роднай мове. Братняя дапамога, дружба з рускім, украінскім і іншымі народамі Савецкага Саюза дапамагла беларусам цвёрда стаць на ногі, заняць пачэснае месца ў сусветнай сацыялістычнай рэспубліцы. Зараз Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка выйшла на міжнародную арэну, яе прадстаўнікі засядаюць у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. І ўсё гэта стала магчымым дзякуючы ажыццяўленню ў нашай краіне Ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Беларускія, украінскія і іншыя буржуазныя нацыяналісты, а таксама і вялікадзяржаўныя шавіністы заўсёды імкнуліся раз'яднаць народы, пасеяць паміж імі недавер'е, распаліць нацыянальную варожасць. Прыкрываючыся гучнымі словамі, яны нацкоўваюць адзін народ на другі.

Ленінская ідэя дружбы народаў нам дарагая тым, што яна заклікае любіць свой народ, развіваць сваю нацыянальную культуру, навуку, але яна вучыць з такой жа любоўю і павагай ставіцца да іншых народаў, да ўсяго лепшага, што створана імі. Беларусы любяць сваіх народных песняроў Купалу і Коласа, але не меншай любоўю карыстаюцца ў нас Пушкін, Шэкспір, Гётэ.

У працоўных усяго свету ёсць адзін агульны вораг — эксплуататары. Народы павінны аб'яднацца для барацьбы з гэтым ворагам. І чым большай будзе згуртаванасць усіх простых людзей зямлі, тым лепшымі будуць вынікі іх барацьбы за прагрэс, больш трывалым будзе мір.

Нацыяналізм вядзе да фашызму. Гэта яркая паказала мінулая вайна. «Немцы—вышэйшая раса!»—крычалі гітлераўцы. Адурманіўшы людзей расавай тэорыяй, яны штурхнулі іх на заваёву свету. Гітлер іграў на патрыятычных пачуццях немцаў. У выніку — мільёны забітых, вывезеных на катаргу, спаленых у Асвенціме, Майданеку, Бухенвальдзе. Усё гэта рабілася дзеля таго, каб панаваў на зямлі чалавек «вышэйшай расы».

Ленінская ж нацыянальная палітыка вучыць, што гаспадаром на зямлі павінен быць працаўнік, незалежна ад таго, белы ён, чорны ці жоўты. Гаспадар той, хто стварае матэрыяльныя каштоўнасці, а не той, хто дарма карыстаецца плёнам чужой працы.

Ідэя Леніна аб дружбе ўсіх людзей на зямлі ўвасоблены ў новай Праграме Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. На ўсім свеце ўсталяюцца і заўсёды будуць панаваць Мір, Праца, Свабода, Роўнасць, Брацтва і Шчасце.

Зразумела, што ажыццяўленне ленінскай нацыянальнай палітыкі сустрэае на сваім шляху перашкоды. Нацыяналістычныя перажыткі ўчэпістыя. Гэта і выкарыстоўваюць імперыялісты. Нацыяналістычныя памылкі часам бываюць і ў людзей, якія павінны былі б іх пазбягаць. Мы маем на ўвазе кіраўнікоў кітайскай кампартыі, якія спрабуюць унесці раскол у міжнародны камуністычны рух. Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў, выкрыў іх памылковыя пазіцыі. Ён сказаў, што кітайскія кіраўнікі, якія называюць сябе камуністамі і ў той жа час робяць насуперак карзінным інтарэсам сацыялістычнай сістэмы, адкрыта дабіваюцца яе расколу.

І падкрэсліў, у якое балота можна трапіць, калі выпусціць з рук кампас марксізма-ленінізма, калі стаць на нацыяналістычныя, антымарксісцкія пазіцыі.

Яркай дэманстрацыяй ленінскай дружбы былі сустрэчы Мікіты Сяргеевіча Хрушчова з кіраўнікамі Венгерскай Народнай Рэспублікі і Польшчы. Сустрэчы ў Будапешце і Маскве прадэманстравалі імкненне народаў мацаваць дружбу і не дапусціць расколу ў міжнародным камуністычным руху.

Ленін... З гэтым імем мы пабудавалі сацыялізм. З ім мы ўпэўнена ідзем к камунізму. Краінам народнай дэмакратыі імя вялікага правадыра асвятляе шлях да сацыялізма. Імя Леніна натхняе прыгнечаныя народы на барацьбу за сваё вызваленне.

Ушчэрп:

ДАРОГАЙ ЛЕНІНА
А. Леонцёў

**ПЕРАМОГАНΟΣНЫ
СЦЯГ СТАГОДДЗЯ**
А. Сінілаў

**НА РОДНЫМ
БЕРАЗЕ**
Н. Тарас

НОВЫЯ ВЕРШЫ
А. Майсееў

**УСПАМІНЫ
ШАФЕРА**

ЗА ВЫДАТНЫЯ ЗАСЛУГІ ПЕРАД РАДЗІМАЙ

У сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння за вялікія заслугі перад Камуністычнай партыяй і Савецкай дзяржавай у будаўніцтве камуністычнага грамадства, умацавання эканамічнай і абароннай магутнасці Савецкага Саюза, развіцці брацкай дружбы народаў СССР, у правядзенні ленінскай міралюбівай знешняй палітыкі і за выключныя заслугі ў барацьбе з гітлераўскімі захопнікамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза ССР прысвоіў таварышу ХРУШЧОВУ Мікіту Сяргеевічу званне Героя Савецкага Саюза з уручэннем яму ордэна Леніна і медалю «Залатая Зорка».

УЗНАГАРОДЫ СЯБРОЎ

Прэзідэнт Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі А. Новакны, старшыня Савета Міністраў Румынскай Народнай Рэспублікі І. Маурэр, старшыня Савета Міністраў Мангольскай Народнай Рэспублікі Ю. Цэдэнбал, старшыня Дзяржаўнага савета Германскай

Дэмакратычнай Рэспублікі В. Ульбрыхт, старшыня Савета Міністраў Народнай Рэспублікі Бельгарыі Т. Жыўкаў уручылі 17 красавіка таварышу М. С. Хрушчову вышэйшыя ўзнагароды сваіх дзяржаў. Таварыш М. С. Хрушчоў сардэчна падзякаваў за высокія ўзнагароды брацкіх краін.

Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў гутарыць з моладдзю.

Фота Ул. КІТАСА.

КІТА Сяргеевіч Хрушчоў нарадзіўся 17 красавіка 1894 года ў сяле Калінаўцы Курскай вобласці, што ў цэнтральнай частцы Расіі. Сям'я Хрушчовых належала да бяднейшых слаба сельскага насельніцтва. Яго бацька, як і многія іншыя беззямельныя сяляне Калінаўкі, у часы царскага самадзяржаўя працаваў шахцёрам у Данецкім вугальным басейне (Данбасе).

Мікіта Хрушчоў рана пачаў працоўнае жыццё. У дзяцінстве зімой ён вучыўся ў пачатковай школе, а летам наймаўся падпаскам у Калінаўцы і ў навакольных вёсках. Падлеткам паехаў да бацькі ў Данбас. Там працаваў спачатку на заводзе вучнем слесара, а затым слесарам на рамонт шахтавага абсталявання.

У Данбасе ў пралетарскім асяроддзі пачалося палітычнае выхаванне Хрушчова. Цікавы, дасціпны юнак пазнаў шляхі барацьбы за інтарэсы і патрэбы рабочых. Калі здзейснілася Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917 года, Мікіту Сяргеевічу было дваццаць тры гады. Ён разам са сваімі баявымі таварышамі мужна абараняў заваёвы рэвалюцыі, знаходзіўся на фронце на працягу ўсяго перыяду грамадзянскай вайны і замежнай Інтэрвенцыі.

У 1918 годзе Хрушчоў уступіў у Камуністычную партыю. Калі ў 1957 годзе амерыканскі журналіст Каніф спытаў яго: «Чым была для Вас на працягу ўсяго Вашага жыцця Камуністычная партыя і чым яна з'яўляецца для Вас зараз у плане асабистых пачуццяў?» — Мікіта Сяргеевіч адказаў:

— Камуністычная партыя тым для мяне дарагая, што яна выказвае інтарэсы рабочага класа, інтарэсы народа і мае спадзяванні і мары аб пабудове новага грамадства. Я радуюся таму, што, працягваючы шмат гадоў і доўга працаваўшы ў гэтай партыі, магу канстатаваць, што наша Камуністычная партыя, ідучы па шляху, указаным Леніным, забяспечыла такі каласальны прагрэс нашай краіны, што наш народ праклаў дарогу, па якой ідуць многія народы іншых краін...

Пасля заканчэння грамадзянскай вайны Хрушчоў вяртаецца ў Данбас. Партыйная арганізацыя шахты накіравала яго вучыцца на рабо-

чы факультэт пры індустрыяльным інстытуце. Пасля заканчэння вучобы Хрушчоў вёў вялікую партыйную работу. Ён заваяваў давер'е і павагу простых працоўнікоў.

З 1931 года Хрушчоў пераходзіць на партыйную работу ў Маскву. Яго выбіраюць сакратаром Маскоўскага абласнога і гарадскога камітэтаў партыі. У 1934 годзе на XVII з'ездзе Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Хрушчоў быў выбра-

чы членам Цэнтральнага Камітэта партыі, у 1938 годзе — першым сакратаром ЦК Кампартыі Украіны. У перыяд Вялікай Айчыннай вайны Хрушчоў знаходзіцца ў дзеючай арміі. У званні генерал-лейтэнанта ён быў членам ваенных Саветаў рады фронтоў. Яму належыць выдатная роля ў падрыхтоўцы разгрому гітлераўскіх армій на Волзе. Пасля заканчэння вайны ён працягвае працаваць на пасадзе першага сакратара ЦК Кампартыі Украіны. У верасні 1953 года Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС выбіраў Хрушчова Першым сакратаром Цэнтральнага Камітэта партыі. У сакавіку 1958 года Вярхоўны Савет СССР назначае Хрушчова Старшынёй Савета Міністраў СССР. З першых выбараў Вярхоўнага Савета СССР — з 1937 года Хрушчоў выбіраецца дэпутатам усіх яго саставаў.

шынабудавання. Малодшая дачка Алена скончыла юрыдычны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта. Вайна прынесла Мікіту Сяргеевічу вялікае асабістае гора: яго старэйшы сын Леанід — лётчык загінуў пры выкананні баявога задання.

Блізкасць да народа — найбольш тыповая рыса характару і стылю работы Мікіты Сяргеевіча Хрушчова. Савецкія працоўныя глыбока паважаюць Хрушчова як дзяржаўнага дзеяча ленінскага тыпу, любяць яго як простага і чулага чалавека. Ён часта наведвае заводы, будоўлі, калгасы, выступае на мітынгах, гутарыць з простымі людзьмі.

За апошнія гады па ініцыятыве Хрушчова ў СССР былі ажыццэўлены вялікія пераўтварэнні ў галіне дзяржаўнага кіраўніцтва, а таксама ў кіраўніцтве прамысловасцю і сельскай гаспадаркай.

6 лістапада 1943 года, М. С. Хрушчоў у Кіеве пасля вызвалення горада ад гітлераўскіх войск.

Велізарнае, сапраўды гістарычнае значэнне ў жыцці народа мае XX з'езд КПСС. Хрушчоў выступіў на гэтым з'ездзе са справаздачным дакладам Цэнтральнага Камітэта партыі і дакладам аб Праграме партыі, якая вызначыла шляхі пабудовы ў СССР камуністычнага грамадства, вызіла калектыўны розум партыі. У выніку ажыццяўлення Праграмы, разлічанай на дваццаць год, у Са-

ладам, за прадухіленне новай вайны.

Кіруючы дзейнасць нястомнага змагацца за мір, якім з'яўляецца Хрушчоў, знайшла сваё яркае выражэнне ў шматлікіх паездках, якія ён зрабіў за апошні гады ў краіны Еўропы, Азіі і Амерыкі. Важнейшае значэнне мела яго паездка ў Злучаныя Штаты Амерыкі ў верасні 1959 года. У сваім выступленні на XIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН кіраўнік Савецкага ўрада пастанавіў на парадак дня сусветнай палітыкі рашэнне вялікай задачы — усеагульнага і поўнага раззбраення.

Восенню 1960 года Хрушчоў узначаліў савецкую дэлегацыю на XV сесіі генеральнай Асамблеі ААН і ўнёс на разгляд сесіі Генеральнай Асамблеі два важнейшыя дакументы — праект дагавору аб усеагульным і поўным раззбраенні і Дэкларацыю аб прадастаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам. Прыняцце Дэкларацыі дало магутны штуршок новаму ўздыму нацыянальна-вызваленчага руху народаў Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі ў іх барацьбе за поўнае і канчатковае знішчэнне каланіяльнага прыгнёту і эксплуатацыі.

За выдатныя заслугі ў высакароднай барацьбе за мір Мікіту Сяргеевічу Хрушчову прысуджана міжнародная Ленінская прэмія «За ўмацаванне міру паміж народамі». Выдатная дзейнасць Хрушчова ў імя міру і дружбы паміж народамі прынесла яму шчырую любоў і павагу ва ўсім свеце. Вельмі ярка ў ўсхвалявана выказаў гэтую любоў прэзідэнт Інданезіі Сукарна.

— Я, — сказаў Сукарна, — сустрэкаўся з Хрушчовым тройчы. Я ўпэўнены, усе, хто з ім знаёміцца, знойдуць у Хрушчове вельмі блізкага для іх чалавека, адчуваюць, нібы яны сталіць побач са сваім братам, паколькі ён мае такія прычынны асабистыя якасці, як дружалюбнасць, агульнае ўсёразуменне, а таксама адкрытае сэрца. Хрушчоў ніколі нічога не хавае за сваёй спіной, ён заўсёды — адкрытая душа, заўсёды поўная яснасць і шчырасць.

Усе свае сілы, усю энергію Хрушчоў аддае вялікай справе — пабудове грамадства міру і шчасця. Сваё сямідзесяцігоддзе ён сустрэкае поўны сіл і аптымізму, невычарпальнай веры ў геній чалавецтва, у здольнасць народаў перагарадзіць дарогу вайне.

ваекім Саюзе будзе ў асноўным пабудаван камунізм. Важнейшая роля належыць Хрушчову ў адкрытым і смелым асуджэнні культуры асобы, чужога марксізму-ленінізму. Культ асобы Сталіна быў асуджаны XX з'ездам партыі ў 1956 годзе. Увесь савецкі народ аднадушна адобрыў рашэнні з'езду.

На XX з'ездзе партыі Хрушчоў унёс рад глыбокіх тэарэтычных палажэнняў па актуальных праблемах міжнароднага жыцця. Творча развіваючы ленінскую ідэю мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі сацыяльнымі сістэмамі прыстасоўна да сучасных умоў, з'езд зрабіў вывад, што фатальнай непазбежнасці вайны больш не існуе, і выступіў з ідэяй прадухілення войнаў у сучасную эпоху. Гэтыя палажэнні мелі неацэннае значэнне і поўнасцю пацвердзілі ўсім ходам наступных падзей.

Хрушчоў, абав'язаны на вывады марксізма-ленінізма і абагульняючы вопыт сусветнага камуністычнага, рабочага і нацыянальна-вызваленчага руху, вопыт Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін, развіў ленінскае палажэнне аб разнастайнасці форм пераходу розных краін да сацыялізма ў сучасную эпоху.

Верны ленінскім заповятам аб неабходнасці ўсімі сіламі захоўваць адзінства радыё міжнароднага камуністычнага руху, Хрушчоў нястомна змагаецца за згуртаванне ўсіх камуністычных і рабочых партый на аснове марксісцка-ленінскага вучэння як супраць правага апартунізму, так і супраць раскольнікаў, якія прыкрываюцца «левымі» фразамі.

З імем Мікіты Сяргеевіча Хрушчова непаруўна звязана барацьба савецкага народа за мір паміж народамі, за мірнае суіснаванне дзяржаў з розным сацыяльным

ПЕРАМОГАНОСНЫ СЦЯГ СТАГОДДЗЯ

ЛЕНІН пачаў сваю рэвалюцыйную дзейнасць у канцы мінулага стагоддзя, калі многім — і ў тым ліку некаторым дзеячам рабочага руху Заходняй Еўропы — здавалася, што час карэнных змен у жыцці народаў прайшоў і наступіла паласа мірнага развіцця, паступовага прасоўвання наперад. Ленін адразу ж заўважыў слепату людзей, схільных так думаць. У цемры царскай Расіі, у глыбокім падполлі ён прадказаў наступленне эпохі, якая павінна прынесці чалавецтву больш глыбокія змены, чым уся папярэдняя гісторыя.

Сапраўды, XX стагоддзе аказалася стагоддзем знішчэння старых, аджыўшых форм грамадскага жыцця. Па глыбіні рэвалюцыйных змен XX стагоддзе не мае сабе роўных ва ўсёй гісторыі чалавецтва. І сапраўдным сцягам стагоддзя з'яўляецца ленынізм.

ЛЮДЗІ былі цацкамі лёсу, пакуль яны не нааучыліся бацьчы сапраўднага спрунжыны грамадскага развіцця. Гістарычныя падзеі здаваліся ім такімі ж выпадковымі і незразумелымі, якімі ўяўляліся першабытнаму чалавеку грозныя з'явы прыроды. Раскрыўшы законы грамадскага развіцця, марксізм-ленынізм паказаў, што людзі самі ствараюць сваю гісторыю. Увесь агонь свайго сэрца, усю сілу свайго мозгу вялікія настаўнікі рабочага класа Маркс, Энгельс і Ленін прысвяцілі гэтай высакароднейшай задачы.

Веліч Леніна ў тым, што ён высока ўзняў сцяг жывога, творчага марксізма, які няспынна развіваўся, і геніяльна вырашыў велізарныя задачы, якія паўсталі перад марксізмам як тэорыяй і практыкай навуковага сацыялізма ва ўмовах новай гістарычнай эпохі — эпохі крушэння капіталізму і перамогі сацыялізма.

Ужо адно гэта магло назаўсёды зрабіць імя Леніна неўміручым. Але веліч Леніна гэтым не вычэрпваецца. Упершыню ў гісторыі чалавецтва Ленін пераўтварыў ідэю рэвалюцыйнага марксізма ў жыццё. Ён выкаваў партыю, якая ўзначаліла шматмільённыя працоўныя масы Расіі і ўзяла іх на штурм капіталізму. Геніяльны стратэгі пралетарскай рэвалюцыі кіраваў тытанічнай барацьбой рабочага класа за сацыялізм, давеў гэту барацьбу да перамогі і стварыў першую ў свеце сацыялістычную, Савецкую дзяржаву.

Велічныя падзеі XX стагоддзя назаўсёды звязаны з імем Леніна, з яго тэарэтычнай і практычнай дзейнасцю, з яго нястомнай барацьбой за лепшае будучае чалавецтва. Вялікія эпохі нараджаюць вялікіх людзей, — пісаў адзін з паплекнікаў Леніна ў сваіх успамінах, — а вялікія людзі надаюць асаблівы бляск той эпосе, якая іх нарадзіла. Ленін з'явіўся на рубяжы двух светлаў — капіталізму і камунізма. Ён, які нарадзіўся ў эпоху мірнага развіцця капіталізму, быў адным з найбольш магутных разбуральнікаў старога і стваральнікаў новага. Веліч Леніна відна з таго, што ленынізм і камунізм — адно і тое ж».

Перамога сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі азнаменавала карэнны пералом у гісторыі чалавецтва. Паварот ад капіталізму да сацыялізма вызначыўся не толькі ў тым, што ад капіталістычнай сістэмы адпала велізарная краіна, якая ўступіла на раней няведаны шлях стварэння новага грамадства.

«... Мы можам ганарыцца і мы ганарымся тым, — пісаў Ленін, — што на нашу долю выпала шчасце пачаць пабудову савецкай дзяржавы, пачаць гэтым новую эпоху сусветнай гісторыі, эпоху панавання новага класа, прыгнечанага ва ўсіх

капіталістычных краінах і ідучага ўсюды да новага жыцця, да перамогі над буржуазіяй, да дыктатуры пралетарыята, да пазбаўлення чалавецтва ад ярма капіталізму, ад імперыялістычных войнаў».

Цяжкі толькі першы крок — гаворыцца ў вядомай французскай прымаўцы. Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя была першым, найбольш цяжкім крокам на шляху вызвалення чалавецтва. Упершыню ў гісторыі была развешана ў прах выдумка абаронцаў буржуазіі аб «немагчымасці» сацыялізма. На практыцы было даказана, што сацыялізм не толькі можна ажыццявіць, але ён уяўляе сабой новы, вышэйшы лад у параўнанні з капіталізмам.

У НАШ час знаходзіць поўнае пацвярджэнне геніяльнае прадбачанне Леніна аб тым, што побач з перамогай сацыялізма панаванне капіталізму і імперыялізму будзе падарвана і нацыянальна-вызваленчай барацьбой народаў каланіяльных і залежных краін. XX стагоддзе стала стагоддзем крушэння ганебнай каланіяльнай сістэмы.

Маючы на ўвазе становішча, якое ствараецца пасля перамогі сацыялістычнай рэвалюцыі, Ленін у 1916 годзе пісаў:

[Заканчэнне на 6-й стар.]

СЭРЦА ЎСЯГО СВЕТУ

«Ленін!» Гэта слова разцом самага часу навекі ўрэзана ў цёмна-чырвоны мармур Маўзалея, дзе пакоіцца цела вялікага чалавека.

Цяжка адразу ўсвядоміць веліч, геніяльнасць гэтага чалавека. Ленін — гэта партыя, Ленін — гэта рэвалюцыя, Ленін — гэта Савецкая ўлада, Ленін — гэта наша дзяржава, Ленін — гэта наша жыццё, гэта мы.

Вечная любоў і ўдзячнасць, гордасць і смутак сустракаюць кожнага, хто ступае на брусчатку Краснай плошчы і накіроўваецца да Маўзалея.

Мы ідзем да Леніна. Чарада галубоў кружыцца над Крамлём, і хоць па-вясноваму ярка свеціць сонца, вецер, які набягае час ад часу, хапае з дахаў кавалкі снегу і кідае іх пад ногі, замятаючы сляды людзей, якія ідуць да Маўзалея, і не можа іх замесці. Таму што надта многа гэтых слядоў, таму што з раніцы да позняга вечара, зімой і летам, зялёнай вясной

і залатой восенню, у сонца і снег сюды ідуць людзі. Вельмі многа людзей.

Мы ідзем да Леніна, ідзем дарогай, па якой да нас прайшлі мільёны. Шэрая бліскучая брусчатка плошчы захоўвае сляды...

Хадакі. Тыя, самыя першыя. Сівабародыя, у лапцях, яны прыходзілі з далёкіх вёсак, каб пачуць мудрую параду Ільіча. Яны ведалі: Ільіч усё зразумее, не пакіне ў бядзе, растлумачыць, навучыць, падкажа. Прыходзілі суровыя, а вярталіся назад высельныя, падбадзёраныя, несучы ў сэрцы дарагія словы Леніна.

Тыя хадакі ўжо сталі гісторыяй, а да яго, самага жы-

САРДЭЧНЫЯ ВІНШАВАННІ

Цэнтральны Камітэт КПСС, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР, Савет Міністраў СССР наладзілі 17 красавіка ў Георгіеўскай зале Вялікага Крамлёўскага палаца абед у гонар 70-годдзя з дня нараджэння Першага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Савета Міністраў СССР таварыша М. С. Хрушчо-ва.

На абедзе былі кіраўнікі КПСС і Савецкага ўрада, іншыя савецкія, партыйныя і дзяржаўныя дзеячы, родныя Мікіты Сяргеевіча Хрушчо-ва, прадстаўнікі грамадскасці і працоўных сталіцы, пасланцы ад усіх саюзных рэспублік, зарубежныя госці, якія прыбылі ў Маскву з сяброўскім візітам у сувязі з 70-годдзем М. С. Хрушчо-ва.

У адказ на сардэчныя віншаванні і прывітанні са словамі ўдзячнасці выступіў Мікіта Сяргеевіч Хрушчоў.

вога з жывых, усё ідуць людзі. Паток, які ніколі не канчаецца...

Вось ідзе старэйшая работніца Глухаўскага баваўнянага камбіната імя Ул. І. Леніна Клаўдзія Іванаўна Гусева. Яна ўспамінае дзень 22 студзеня 1924 года. У тую раніцу да сьвера перад фабрыкай спяшаліся людзі, і старыя і маладыя. Многія прыйшлі з навакольных вёсак. Прышлі на адкрыццё статуі, якую вырашылі пабудаваць рабочыя пасля наведвання восенню 1923 года хворага Леніна ў Горках.

У Горках яны казалі Ільічу, што прывезлі саджанцы лепшай вішні «Уладзіміраўкі» і вырашылі пасадыць вішнёвы сад. Ленін падзякаваў і папрасіў пасадыць вішні так, каб яны былі бачны з яго кабінета. Пасля гэтага дэлегаты, якія пабывалі ў Леніна, дзяліліся ўражаннямі аб незабыўнай сустрэчы. Тады і нарадзілася ў рабочых думка ўстанавіць у Глухаўцы статую вялікага правадыра.

За справу ўзяўся таленавіты мастак-самавучка Фёдар Пятровіч Кузняцоў. Ён стварыў скульптурную фігуру Ул. І. Леніна, выразаў на пастаменце барэльеф: работніца ля ткацкага станка, шахцёр у забой і сялянка, якая вяжа снапы.

Статуя гатова. Усе сабраліся на адкрыццё. Але вась на трыбуну ўзнімаецца сакратар парткома камбіната. здымае шапку, на яго вачах — слёзы. Натопіў замірае, прадчуваючы нядобрае.

[Заканчэнне на 6-й стар.]

Міхась МАШАРА

ЛЯ МАЎЗАЛЕЯ

Людзі крочаць здалёку, адна думка ў людзей: каб зірнуць толькі вокам тут на твай Маўзалея, што на Плошчы Чырвонай, ля Крамлёўскай сцяны, дзе ты спіш нерухома, — сніш аб прышласці сны. А ў цішы маўзалеянай чуцен шлога сцягоў, — пра цябе гэта, Ленін, ціхі гоман вясцоў. Пэўна чуеш, як крочаць мільёны людзей. Крочаць з поўдня, паўночы да цябе ў Маўзалея. Нясучь думы, надзеі, боль і смутак парой, у граніт Маўзалея б'е жыццёвы прыбой. Сэрцам верным народы шчыра льнуць заўсягды да цябе, Ленін родны, мудры наш правадыр.

ПЕРАГАВОРЫ У КРАМЛІ

14 красавіка ў Крамлі адбыліся савецка-польскія перагаворы.

У час перагавораў былі абмеркаваны пытанні палітычных, эканамічных і культурных адносін паміж СССР і ПНР, далейшага ўмацавання брацкай дружбы і супрацоўніцтва паміж савецкім і польскім народамі, а таксама пытанні сучаснага міжнароднага становішча.

ПАДАРУНАК МІЖНАРОДНАМУ СВЯТУ

Добры падарунак міжнароднаму святу 1 Мая падрыхтаваў калектыў Віцебскага завода вапнавых угнаенняў. Уведзена ў дзеянне новая тэхналагічная лінія па выпуску далямітавай мукі. Яе магутнасць 100 тысяч тон прадукцыі ў год для вапнавання кіслых глеб.

АФРЫКА БУДЗЕ СВАБОДНАЙ

Прадстаўнікі грамадскасці сталіцы Беларусі, савецкія і замежныя студэнты сабраліся 15 красавіка ў зале Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі. Тут адбыўся вечар, прысвечаны Дню свабоды Афрыкі. У ліку прысутных — студэнты з Занзібара, з Кені, Гвінеі, Ганы, Танганьікі, Самалі, Кубы і раду краін Азіі, якія навуцаюцца ў вуні і тэхнікумах Мінска.

САВЕЦКА- АМЕРЫКАНСКАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ ЖАНЧЫН

У адной з залаў Дома дружбы з народамі за-

Крамлёўскіх перагавораў

Лётчыні грамадзянскай авіяцыі пачалі падрыхтоўку азійных у гаспадарнах Пінскага вытворчага ўпраўлення. Яны ў гэтым годзе апрацуюць тут з паветра наля 50 тысяч гектараў. Крылатыя памочнікі хлебарабаў будуць весці хімічную праполку пасаваў, барацьбу са шкоднікамі палюў.

НА ЗДЫМКАХ:

1. Падрыхтоўка азійных у паветра ў калгасе імя Дзяржынскага.
2. Загрузка самалёта «АН-2» мінеральнымі ўгнаеннямі.

Фота В. ГЕРМАНА.

КРЫЛАТЫЯ СЯБРЫ

Флаг навігацыі ўзнят

ГОМЕЛЬ. На рэках Верхня-Дняпроўскага параводства ўзнят флаг навігацыі. З порта Пхоў уверх па Прыпяці на брэст пайшоў караван руда-возаў. А з гомельскага порта пайшлі першыя цеплаходы з сыравінай для харчовых прадпрыемстваў Украіны.

Салігорскае возера

САЛІГОРСК. У пойме ракі Случ пачалася будаўніцтва Салігорскага возера. Гэта работа даручана Старобінскаму і Любанскаму меліярацыйным будаўніча-монтажным ўпраўленням. Трэба будзе расчысціць катлаван плошчай 2760 гектараў, выпраміць рэчышча ракі, пракласці абводны канал для скідавання залішніх вод. Вада-сховішча намечана запоўніць веснавой паводкай у 1966 годзе. Яно не толькі забяспечыць калійныя камбінацыі вадой, але і стане выдатным месцам адпачынку жыхароў Салігорска.

На будоўлю прыбыла ўжо магутная землярыйная тэхніка, а ў бліжэйшы час паступяць яшчэ 2 земснарады, каля 40 магутных трактараў, 10 экскаватараў.

На канвееры — «Прамень»

МІНСК. «Прамень» — такую назву атрымаў новы жаночы гадзіннік на 16 камянях, зборку якога пачалі на Мінскім гадзінніковым заводзе. Гэта самы маленькі механізм, які выпускала да апошняга часу прадпрыемства — акружнасць яго роўная акружнасці аднакапеечнай манеты. Гадзіннік вельмі прыгожы. Залатыя і пазалочаныя карпусы яго рознай формы: злёгка прадаўгаватыя з авальнымі краямі, ромбападобныя і іншыя.

Музычны лекторы

РЭЧЫЦА. Дзесяткі людзей розных узростаў уважліва слухаюць лекцыю загадкава навуцальнай часткі музычнай школы Невары. Услед за гэтым гучаць урыўкі з твораў Глінкі, Чайкоўскага, Брамса, сучасных савецкіх кампазітараў. Цёплымі апладысмантамі прыводзяць прысутныя музыкантаў-выканаўцаў — выкладчыкаў школы Чыркову, Панцялеву, Бабушкіну, Васілеўскага і многіх іншых.

Музычны лекторы стаў цэнтрам прапаганды музыкі ў горадзе і раёне. Дзесяткі лекцый-канцэртаў у клубах прадпрыемстваў, калгасаў і саўгасаў, сотні людзей, якія па-новаму пачалі разумець музыку, — далёка няпоўны пералік добрых спраў энтузіястаў.

Я СЯДЖУ на беразе Нёмана.

Побач прысеў на перакуленую лодку стары ўжо чалавек Іосіф Міхайлавіч Гасціловіч. За спіной у нас — роднае яго сяло Дзяляцічы. Чырвоны дыск сонца вось-вось кранецца зямлі, прыбарэжны пясоч патыкае цяплом, з процілеглага берагу наплывае водар сена, дугавых кветак і лясной прахалоды.

Цямнее хутка. З неба глядзяцца ў рачное люстэрка першыя зоркі, а на самай сярэдзіне воднай гладзі адразу і нечакана ўспальхнуў агонь. З-за касы на плёс высунуўся ільот. Паволі насаўваецца агонь, зыркні языкі полымя адбываюцца ў цёмна-стальнай вадзе сярод мігцення зорак, а над сялом ліецца гармонік, чуваць званкі перасмех, іншы раз далацяюць песні.

— Моладзь збіраецца на спеўку. — кажа стары.

Вялікім працалюбствам, цудоўнымі песеннікамі славіцца Дзяляцічы. Васковаму хору прысвоена званне хараваў каплі. Пяніць тут і стары і малы. У складзе капэлы — маладзенькія звонічкі на ляду, даяркі, іх бабкі і сівалабовыя дзяды. Калгасная хараваў капэла выступала ў Гродна, Мінску і Вільнюсе, яе песні звінелі ў многіх вёсках Прыняманна, самадзейныя артысты зрабілі працяглую гастрольную паездку па Польскай Народнай Рэспубліцы. І ўсюды — заслужаны поспех.

Моцна здарожыўся я ў той спякотны дзень. Стары разумеў гэта без роспытаў і запрасіў да сябе папіць сцёдзёнай крынічнай вады. Аб вадзе сказана было проста так, для прыліку, таму што першым чынам на стала з'явілася конаўка духмянага ліпавага мёду, а потым і яшчэ сёе-тое...

Уразілі мяне вочы майго гаспадара. Смутак у іх быў, глыбокі даўні смутак. Я чакаў, не пытаў нічога, толькі ўглядаўся, хочучы ў глыбіні вачэй разгледзець тое, што пазбавіла чалавека спакою.

— Збалелася, сыноч, душа ўся, — уздыхнуў нарэшце стары.

Праз хвіліну без аніводнага слова ён працягнуў мне

паштовы канверт з замежнымі штэмпелямі. І вось што я ў тым лісце прачытаў:

«Добры дзень, дарагія маці і бацька!»

Піша гэтае пісьмо ваш сын Анатолій з далёкай чужой краіны — Аўстраліі. Вось ужо 19 год як я жыў у разлучы з Радзімай, з вамі. Калі мяне сганалі з до-

му, мне было 15, а цяпер ужо 34.

Што я рабіў гэтыя 19 год? Спачатку — катарга ў нямецкіх фашыстаў, потым бадзянні ў пошуках работы, цяжка праца і зноў пошукі работы...

За многія гады бадзянняў па гарадах і сёлах Аўстраліі я нагледзеўся ўсякага. Бачыў людзей, якія жывуць у хлявах, начуюць у парках і пад мастамі, дзядей, якія просяць кавалак хлеба... Я таксама не маю ні кута, ні сям'і. Усё маё багацце — гэта тое, што на мне. Вось ужо два месяцы я беспрацоўны.

У горадзе Сідней, дзе я жыў, ёсць рускія, якіх, як і мяне, у гады фашысцкай акупацыі забралі ў Германію, а потым вывезлі ў Аўстралію. Усе мы з вялікім смуткам успамінаем сваю Радзіму, па начах сніцца мне Нёман, сніцца маё далёкае дзяцінства.

Дарагія маці і бацька! Калі б вы ведалі, як хочацца вярнуцца ў родную Беларусь! Але ёсць многа перашкод, ох, як многа... Цяжка адсюль вырацца...

Ваш сын Анатолій Гасціловіч».

Лішчэ ЗЕМЛЯКІ

ХТО Ж ПАРУШАЕ ДАГАВОР?

З даўніх часоў паміж людзьмі існуе такі звычай: калі даве дзяржавы аб чым-небудзь дамаўляюцца, яны замацоўваюць сваё пагадненне дагаворам. Пры гэтым абедзве краіны абавязваюцца выконваць усе ўмо-

вы дагавору. Але адна справа абавязальнасць, а другая — выкананне...

Паміж СССР і ЗША падпісан дагавор аб культурным супрацоўніцтве і абмене перыядычнымі выданнямі. Амерыканскія газеты паведавалі, што ў Маскве і іншых буйных гарадах Савецкага Саюза ў кіёсках прадаюцца газеты і часопісы і нібы карыстаюцца папулярнасцю. А як жа выконваюць умовы дагавору Злучаныя Штаты? Сапраўды ў бібліятэках маюцца савецкія газеты. Але каму зручна ездзіць у бібліятэку, каб прачытаць газету? Мабыць, нікому.

У Маскве арганізаваны Са-

вецкі Камітэт па культурных сувязях з сусайчыннікамі за ружбам. Гэты Камітэт выдае газету «Голас Родины». У Мінску выдаецца беларуская газета «Голас Радзімы». Гэтыя выданні расказваюць аб знаёмых і незнаёмых людзях, аб родных гарадах і сёлах, наогул падтрымліваюць культурную сувязь з сусайчыннікамі. Газета на роднай мове на пошце зусім легальна атрымліваюць людзі, якія пакінулі свой край імагдадоў таму назад. Гэта і ёсць на мой погляд, культурны абмен.

А вось амерыканскія «шалежныя» ўсім эмігрантам, атрымліваюць «Голас Родины»

звері ходзячыя в пустыні знаюць ямы сваё, птушкі летаючыя па воздуху ведаюць гнёзды сваё, рыбы плаваючыя по морю і в реках чуюць віры сваё, пчелы і тым подобно бороняць ульёв своих, тако ж і люди і гдзе зродилися и ускормлены... к тому месту великую ласку маюць».

Сэрца раскрываецца не адразу. Спачатку яно ўбірае ў сябе тое, што бачыш і чуеш, і хавае яго ў самыя патаемныя куточки, далёка і надзейна, на ўсё жыццё. З году у год узнімаецца ўсё вышэй, як птушка, і ўсё больш і больш прастораў ахоплівае сэрца, пакуль не ўбярэ ў сябе вялікую нашу Радзіму.

І ўсё ж асабліваю, вялікую і нягасную любоў яно захвае да таго, што першым увабрала ў сябе. З усіх дубоў да скопу тваіх дзён найбольш жаданым і прыгожым будзе той, што з лесу бліжэй за іншых падступіў да тваёй хаты;

з усіх лясоў — той лес, дзе ў далёкім дзяцінстве ты набраў першую конаўку ягад. А на вялікай і прыгожай рацэ ты не знойдзеш нічога мілейшага, чым пясчаны беражок, дзе стаіць твая вёска, і твая хвала, што колькі раз з пяшчотай абдымалі цябе.

І дзе б ты ні быў, няхай лёс закіне цябе далёка-далёка, хоць за моры-акіяны, ніколі ніхто не адарве тваё сэрца ад таго, што завецца адным кароткім вялікім словам — Радзіма.

А. СІНЛАУ.

На родным беразе

Праз акіяны і моры прыйшоў у хату над Нёманам звычайны сінні паштовы канверт, а як разгорнеш яго, прачытаеш — раскрываецца душа чалавека. Праз няроўныя радкі пісьма бачыш невыказнае гора, бачыш смутак, несучыны, пастаянны, цяжкі смутак.

Калі людзі шчаслівыя, кажуць у народзе, яны шчаслівыя ўсе аднолькавым шчасцем, калі ж чалавека напаткала гора, яно ў кожнага сваё. Тут ёсць і праўда, і няпраўда, бо калі чалавек у вялікай бядзе, ён шукае сабе апору, шукае добрага, вярнага сябра і знаходзіць яго. Гэта — Радзіма, гэта родны народ яго і хата пад вярбой над вольным Нёманам, і гэты бераг са смалістай лодкай і мігаючым у цемры вогнішчам пльотагонаў. І гэта для ўсіх аднолькава...

У першай кнізе, якую шмат стагоддзяў назад беларускі народ атрымаў ад свайго першадрукара Г. Скарыны, ёсць такія словы:

«Понеже от прирождения

Да 20-годдзя вызвалення Белар.

МЕДАЛЬ

Сямёну Васільевічу Мяцко семдзесят шасці гадоў. Жыве ён у калгасе «Сцяг камунізма» на Случчыне. Няурымслівы стары і цяпер усё нешта робіць. За сумленную працу нядаўна на агульным сходзе калгаснікаў старшынні праўдленія Пётр Леганюў уручыў Сямёну Васільевічу наштоўны падарунак.

Гэта не першая ўзнагарода старога калгасніка. За мужнасць і знаходлівасць ён узнагароджан медалем «Партызану Вялікай Айчыннай вайны» другога ступені, нумар 032113.

У 1943 годзе з магільскіх лясоў на захад ішоў 208-ы партызанскі полк. Ён трапіў у

акружанне, і людзі прада сваіх невялікімі групамі. Старшы палітрук А. Мафеевіч Тараружнін, бласоннымі на чале іголама, апынуўшыся сена, заснуў. Прачну рухін ад таго, што по незнаёмы чалавек, схопіўся за аўтамаат. век маўчаў, крыху пазіраў на незнаёмага на свой», — падума хін.

— Дапамажыце, дз партызан прабрацца, нуўся Андрэй Тараружнін лавена.

— Добра, сыноч, — Сямён Васільевіч Мяцко

ГОСЦЬ НАШАЙ КРАІНЫ — ЛЕАНІД ТОМСКІ

У студзені гэтага года ў нашай краіне знаходзіўся член праўлення Саюза савецкіх грамадзян Бельгіі, рэдактар часопіса «Савецкі патрыёт» Леанід Іванавіч Томскі з жонкай Верай Іванавна.

Госці бавіталі ў сталіцы нашай Радзімы Маскве, пазнаёміліся з жыццём савецкага народа, наведалі музеі, тэатры, кіно, выстаўкі, сустрэліся з роднымі і сябрамі.

Л. І. Томскі з жонкай былі запрошаны ў Камітэт па культурных сувязях з сусайчыннікамі за мяжой, дзе адбылася цёплая, сяброўская размова. Леанід Іванавіч расказаў аб патрыятычнай рабоце нашых землякоў, што жывуць у Бельгіі.

Адразу ж пасля вызвалення Бельгіі ад фашысцкай акупацыі ў 1945 годзе быў створан Саюз савецкіх грамадзян. Спачатку яго членамі былі толькі прадстаўнікі старой эміграцыі. Потым у яго увай-

шлі і так званыя перамяшчаныя асобы, якія па розных прычынах засталіся на тэрыторыі Бельгіі. У большасці сваёй гэта жанчыны, якія былі гвалтоўна вывезены на катаржныя работы ў Германію, а потым выйшлі замуж за бельгіяцаў і засталіся жыць у Бельгіі. Сярод іх шмат беларусаў, украінцаў, літвінаў.

Амаль адразу ж пасля стварэння ССГ пачаў выдавацца і яго друкаваны орган — часопіс «Савецкі патрыёт». У Саюз уваходзяць аддзельныя, створаныя ва ўсіх буйных гарадах Бельгіі. Саюз савецкіх грамадзян вядзе вялікую культурна-асветную работу. Гэта арганізацыя рускіх школ, бібліятэк, прагляд савецкіх кінафільмаў.

ССГ многа ўвагі ўдзяляе вывучэнню рускай мовы. Пры аддзелам Саюза створана 11 школ. Традыцыйнымі сталі ў Саюзе сустрэчы

сусайчыннікаў з вядомымі дзеячамі культуры, якія прыязджаюць у Бельгію з Савецкага Саюза. У апошнія гады ў гасцях пабывалі пісьменнікі: Сімануў, Міхайлоў, Кірсануў, Абашыдзкі; артысты: Абраццоў, Малінін, Сніткоўскі і інш. Была арганізавана сустрэча з артыстамі цырка і ансамбля Савецкай Арміі.

Часопіс Саюза «Савецкі патрыёт» — гэта патрыятычнае выданне за мяжой. Ён прыносіць вялікую карысць, цудоўныя і яго бліжэйшыя планы. Павялічыцца тыраж часопіса, ён будзе распаўсюджвацца і ў другіх краінах, дзе жывуць нашы землякі; у ім будзе спецыяльная старонка для дзяцей, якія самастойна вывучаюць рускую мову; асобныя старонкі плануецца прысвечыць беларускай і украінскай эміграцыі ў Бельгіі.

Дзялячыся сваімі ўражаннямі аб Маскве, Леанід Іванавіч казаў:

— Родная Масква... Іду я па мясцінах, і душа спывае. Хто ж быць Красную плошчу, Маўза, Леніна!

Нам пашанчвала пабываць у кінх тэатрах сталіцы. Асабліва ўражанне засталася ад оперы Ігар у Крамлёўскім Палацы. Цудоўная акустыка — усюды чунае слова артыста. Незабыўна нам застанецца ў нашых сэрцах не музей-кватэры Ул. І. Леніна.

І зразумела, вялікім для нас была сустрэча з маёй маці і з якой я так даўно не бачыў.

Гэта была сапраўды цудоўная сустрэча са сваякамі, з Радзімай.

Г. ПАР

разаслалі спецыяльныя формы з патрабаваннем запойніцы і выслалі назад. У форме пішучы: «Газета «Голос Родины» з'яўляецца камуністычнай прапагандай. Чаму вы яе атрымліваеце? Калі жадаеце атрымліваць гэту прапаганду, падкрэсліце квадрант».

Гэта ўжо афіцыйнае папярэджанне. Паспрабуй падпісацца, што ты жадаеш чытаць камуністычную прапаганду. Значыць, ты сам камуніст, і табе прышлюць анкету, каб ты зарэгістраваўся як агент замежнай дзяржавы. Раз так, цябе могуць аддаць пад суд як замежнага агента.

А ў газетах «Голос Родины»

і «Голос Радзімы» няма ніякай прапаганды, якая б падрывала аўтарытэт Амерыкі. У іх расказваецца аб дасягненнях у СССР, змяшчаюцца даведкі аб пошуках родных і знаёмых, часам перадрукоўваюцца паведамленні амерыканскай прэсы.

З другога боку, калі нават згадзіцца з тым, што савецкія газеты з'яўляюцца камуністычнай прапагандай, дык тады амерыканскія газеты з'яўляюцца капіталістычнай прапагандай. Чаму ж тады, згодна з паведамленнямі амерыканскага друку, у Маскве ў кіёсках прадаюць камуністычную прапаганду? Мы, амерыканцы, сцярдэжам перад усім светам,

што ў Амерыцы абсалютная свабода. А вось газету з некапіталістычнай краіны атрымаць нельга.

I. САРОКА.

ЗША.

ТАК МНОГА ПЕРАЖЫТА...

Я добра памятаю вайну і ведаю, якой яна была жорсткай для нашай Радзімы і для нас усіх.

У час акупацыі я жыла ў вёсцы Скрыльва Дарагабужскага раёна, даламагала раненым партызанам. Затым была ў партызанскім атрадзе разам з братам Мікалаем, а старэйшы брат Васіль быў на фронце.

Вясной 1942 г. немцы акружылі наш партызанскі атрад, многіх расстралілі, а астатніх узлілі ў палон. Праз некаторы час мяне вывезлі ў Германію, адкуль не дазвалялася пісаць пісьмы родным. У снежні 1943 г. я даведалася, што маю маму закатавалі немцы, бацька памёр у лагеры ў горадзе Вязьме, брат Васіль загінуў на фронце.

Калі нас прывезлі ў Германію, то прадавалі, як жывёлу, на базары: памешчык адлічыць 30 дзяўчат—заплаціць 30 марак і вязе з сабой. Працавала я на вельмі цяжкай рабоце на цагельнай фабрыцы. Калі хто адмаўляўся працаваць, распраўляліся вельмі жорстка. Кармілі нас дрэнна, адзяваюць і абуюваюць таксама не было чаго, зімой часта хадзілі босыя. Потым фабрыку закрылі, і мы павінны былі капаць акопы.

Мне ўдалося ўцячы ў Галандыю. Там я выйшла замуж. Гаду траіх дзяцей. У маі 1963 года праз Чырвоны крыж я знайшла сваіх родных—сястру, якая жыве ў Калінінградзе, і брата, які жыве ў сяле Бігосава Віцебскай вобласці. Вельмі хочацца ўбачыцца са сваімі блізкімі і паглядзець на родныя мясціны.

З прывітаннем
Н. АБРАМЭШКАВА.
Галандыя.

МЫ ПАВІННЫ ЗМАГАЦА ЗА МІР

Паважаная рэдакцыя!
У сваім звароце да землякоў вы прасілі нас расказаць аб перажытым у час Вялікай Айчыннай вайны. Я быў зусім хлопчыкам, калі фашысты вывезлі мяне ў Германію, але колькі нечалавечых жа-

хаў давялося ўбачыць маім дзіцячым вачам!

Цяпер я жыву ў Заходняй Германіі. Недалёка ад майго дома праходзіць дарога, па якой імчацца бліскучыя аўтамабілі, веласіпеды... А я ніяк не магу забыць, як пракладаўся гэты шлях. Будаваў яго ў час вайны рускія ваеннапалонныя, і праз кожныя 2—3 метры фашысцкія наглядачы забівалі па аднаму чалавеку. Так на рускіх касцях і стаіць гэта дарога. Ці ж можна такое забыць?

Працаваў я аднойчы на полі ў свайго гаспадара, а непадалёку знясленыя, галодныя рускія ваеннапалонныя капалі канал. Мне захацелася падкінуць ім хоць кавалачак хлеба. Калі я падкраўся да іх зусім блізка, раптам з палаткі высыпалі п'яныя эсэсаўцы. Яны гучна размаўлялі і цягнулі вялікі, збіты з дошак крыж. Я спачатку не зразумеў, што яны збіраюцца рабіць, а калі зразумеў, кроў застыла ў жылах ад жаху. Да крыжы падвялі маладога ваеннапалоннага і пачалі распінаць яго, жывога, як Ісуса Хрыста, прыбіваючы рукі і ногі цвікамі да дошак...

Ды ці толькі над палоннымі здзекаваліся фашысцкія вылюдкі? Такі ж лёс напаліў многіх мірных савецкіх грамадзян, гвалтоўна вывезеных на работы ў Германію. Да майго гаспадара прывялі дзвюх дзяўчат—Валю з Ленінградскай вобласці і Надзю з пад Кіева. Абедрэе былі маладыя, прыгожыя, здаровыя. У старой гаспадыні вочы адразу загарэліся злосцю. Яна закрычала, што гэта чортава семя трэба знішчаць, таму што нельга дапусціць, каб іншыя нацыі былі прыгажэй за немцаў. Яна падляцела да Валі і пачала рваць яе густыя белакурыя валасы. Надзя ад страху кінулася ўцякаць, тады гаспадыня выпусціла на яе дзвюх аўчарак. І яны на вачах у прысутных разарвалі дзвюх чыну...

А што гэтыя варвары рабілі з дзецьмі! У адным з лагераў, дзе я знаходзіўся, было 10 тысяч сямейных людзей з усіх канцоў Расіі. Паступова фашысты прыйшлі да вываду, што дзеці перашкаджаюць бацькам працаваць і наогул не трэба іх карміць. І яны пачалі адбіраць дзяцей ад бацькоў і партыямі расстрэльвалі іх за лагерам. Іх закапвалі неглыбока, а потым утрамбоўвалі месцы расстрэлу гусеніцамі танкаў. А за размовы аб гэтым у лагерах прыбівалі языкі цвікамі да спецыяльнай дошкі.

І вось цяпер, успамінаючы ўсе перажытае, я думаю: чаму ні адзін эсэсавец не адмовіўся выкон-

ваць нечалавечыя загады, чаму маглі так азвясціць гэтыя людзі? У маім сэрцы ніколі не згладзіцца жахі вайны, ды я і не хочу забываць іх. Я заўсёды буду змагацца—і ўсе мы павінны змагацца тут,—каб карычневая чума не затапіла свет.

Ваш зямляк
П. С.

ФРГ.

ДЗЯКУЙ ЗА ШЧАСЛІВЫЯ МІНУТЫ

У Ліёне, горадзе, дзе я жыву, ёсць добрая бібліятэка, у якой многа кніг на рускай мове. У цяперашні час ёю карыстаецца больш 100 чалавек. Адрозна пасля яе адкрыцця ў 1945 годзе бібліятэку наведвала значна больш чытачоў. Але ў першыя гады пасля перамогі над гітлераўскай Германіяй многія савецкія грамадзяне вярнуліся на Радзіму. Іншыя пераехалі з Ліёна ў розныя гарады і нават краіны ў пошуках лепшых умоў працы і жыцця.

Многія з эмігрантаў бяліца чытаць савецкую літаратуру, каб, барані бог, не збоцьць са шляху, па якім яны ідуць ужо не адзін дзесятак год. Яны ўяўляюць сабе жыццё на Радзіме такім, якім яно было многа год назад і якое даўно канула ў небыццё. Гэтыя людзі не жадаюць заўважаць тых змен, што адбыліся ў Савецкім Саюзе, і збіваюць з дарогі суайчыннікаў, якія цікавяцца жыццём на Бацькаўшчыне. У доказ яны прыводзяць гнусныя, паклёпніцкія лісткі «Русская мысль», «Посев» і іншыя.

Але большасць эмігрантаў не забываюць сваю Радзіму, з вялікай асаюдай чытаюць савецкія кнігі і марачу пабываць у родных мясцінах. Я і сам увесь час думаю аб паездцы ў Савецкі Саюз, але ажыццявіць гэту задумку вельмі цяжка. Мы з жонкай атрымліваем пенсію, якой хапае толькі на пражыццё, і то пры ўмове самай строгай эканоміі. На іншыя расходы трэба шукаць дадатковыя крыніцы даходаў. У маім узросце цяжка шукаць работу, ды і хто мне яе дасць! Невялікія зберажэнні, якія мы мелі, за апошнія гады амаль цалкам разыйшліся. Можна, у будучым, калі з'явіцца якая-небудзь магчымасць, мы прыедзем у Савецкі Саюз, а пакуль што сардэчна дзякуем за весткі з Радзімы, за клопаты аб нас, за кнігі, якія не толькі мне, але і многім іншым дастаўляюць шчаслівыя хвіліны.

I. СІНЯСКИ.

Францыя.

рыі ад-
рэ паб-
рабочы
радпры-
ага кам-
пальнага

аца біб-
ляваны
адпа-
цынскія
а. Адпа-
маць тут
скую да-
дальчэння.

начнога

Каверыч
хвалевай
на заво-
дзявання

ОВІЧА.

і
032113

Біраліся
тамі.
рэі Ці-
нсілены
ададам,
я стога
я Тара-
ч стаяў
артызан
не чала-
дзіўлена
«Напэў-
Тарару-
ька, да
— звар-
да ча-

адзіўся
но.

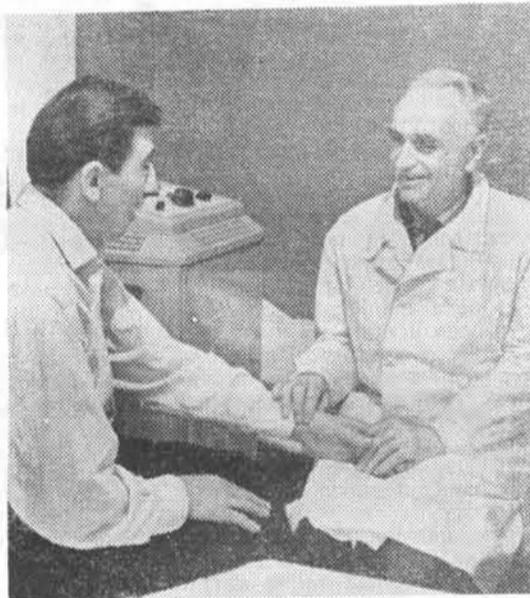
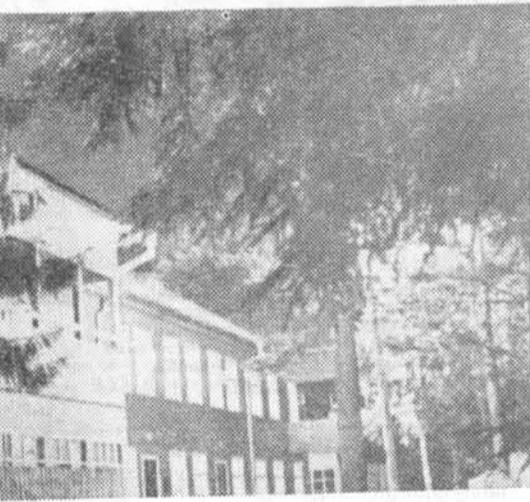
наёмых
ожа за-
й Ул. I.

некаль-
вялікае
«Князь
з'ездаў.
на кож-
успамі-
наведан-

шчасцем
ёстрамі,

сустрэ-

МЧЫК.

РАДЗІМА паклапацілася аб яго дзецях

Там, дзе выбралі людзі месца для вёскі Хатыні, быў калісці востраў, а вакол на дзесяткі кіламетраў цягнуліся балоты. Цяпер каля вёскі пралягла вялікая дарога. Яна вядзе да новага горада беларускіх хімікаў — Светлагорска, дзе пабудавана буйнейшая ў Беларусі цеплавая электрастанцыя і будуюцца адзін з буйнейшых у Еўропе заводаў віскознага корду. Ад большака да вёскі ўсяго адзін кіламетр. Ужо здалёк відаць срабрыстую воданепроніцаемую вежу. Там жывёлгадоўчы гардак: кароўнікі, крытыя шыферам, тыпавыя памышканні для маладняку. А недалёка і вёска. Дамы ўсе новыя, а над імі ўзняюцца радыёантэны. Роўныя, як ніці, каналы праляглі там, дзе некалі былі непраходныя балоты. На адваных у прыроды землях хатынечы збіраюць багатыя ўраджаі жыта, ячменю, вырошчваюць каноплі, вершачы летам стагі духмянага сена.

...З кладаўшчыком чацвёртай брыгады (у Хатыні адна з брыгад буйнога калгаса імя Фрунзе) Мікалаем Ільчом Зяцікавым гутарым аб вясне, аб машынах, што выйдучы ў поле, перасыпаем у руках адборнае зерне, якім засеюць свае нівы хатынечы. Брыгада рыхтуецца да сяўбы.

— Эх, каб маглі паглядзець нашы дзяды, як мы змянілі зямлю. Хай бы і дзядзька мой, што шукаў шчасця на чужыне, у Амерыцы, паглядзеў бы на наша жыццё,—гаворыць Мікалай Ільчы.—У Амерыцы і яшчэ адзін наш аднавясковец жыве — Рыгор Сяўрук. Дзядзька мой пісаў, што сустракаўся там з ім.

...Калісці ў Рыгора Сяўрука была сям'я: жонка і трое дзяцей, усе дзвючынкі. Сям'я была даўно, год дваццаць назад. І распалася яна даўно, тады, як Рыгор пайшоў служыць у паліцыю.

Не хацеў слухаць Рыгор Сяўрук сваю жонку Марыю, не дапамаглі ні ўгаворы, ні слёзы. Здрадзіў Радзіме. Калі-нікалі заходзіў да дзяцей, але ў сям'і не было ўжо згоды. А потым падаўся са сваімі гаспадарамі на захад, пакінуўшы жонку і

траіх дзяцей.

Марыя Лазараўна перанесла гора і нястачы пасляваенных год. У бядзе не пакінулі аднавяскоўцы, увесь час даламагалі жанчыне. Марыя працавала на ферме, і калгас пабудоваў ёй хату.

Дзеці падраслі, пайшлі ў школу. Ліда дзесяцігодку скончыла. Спачатку на пошце працавала ў Васілевічах, потым ў Мінск паехала, на радыёзавод паступіла. Адтуль яе накіравалі на вучобу ў Ленінград, дзе яна і замуж выйшла. Муж — інжынер.

Валя скончыла сямігодку і прыехала да сястры ў Мінск. Спадабаўся ёй горад, і яна засталася тут жыць. У яе ўжо таксама свая сям'я.

Меншая Тамара пасля заканчэння школы спачатку думала застацца дома, маці на ферме замяніць. Папрацавала трохі. Але дзвючое сэрца не ведала спакою. Хацелася паехаць далёка-далёка, паглядзець свет. Яна паступіла ў Рудакоўскае вучылішча механізацыі, атрымала пасведчанне механізатара шырокага профілю і адправілася на цаліну. Папрацавала некалькі год камбайнерам, а нядаўна прыехала дамоў. Разам з сёстрамі жыве ў Мінску, а Марыя Лазараўна ў іх часты госьць.

...У доміку Марыі Лазараўны чыста, ціха. Надыходзіць вёчар. Гаспадыня паварочвае выключачель. Ярка электрасвятло залівае пакой, адбіваецца на паліраванай швейнай машыне, грае светавымі зайчыкамі на нікіляваным ложку...

Доўга не рашаюся запытаць яе пра мужа, але яна, нібы здагадаўшыся аб маім думках, сама гаворыць:

— А ён, кажучы, жыве дзесьці. Няхай бы ведаў адступнік-бацька, што Радзіма паклапацілася аб яго дзецях, усіх вывела ў людзі. Можна Рыгор Сяўрук прачытае ваш артыкул і даведаецца, як жыве яго сям'я, якой стала яго вёска, адкуль уцёк ён больш дваццаці год назад.

У. СМОЛЯР.

Калінкавіцкі раён.

ПЕРАМОГАНОСНЫ СЦЯГ СТАГОДДЗЯ

[Пачатак на 3-й стар.]

«Мы ўсе намаганні прыкладзем, каб з манголамі, персамі, індыйцамі і егіпцянамі зблізіцца і зліцца, мы лічым сваім абавязкам і сваім інтарэсам зрабіць гэта, бо інакш сацыялізм у Еўропе будзе нетрывалым. Мы пастараемся аказаць гэтым адсталым і прыгнечаным, больш чым мы, народам «бескарыслівую культурную дапамогу», ... г. зн. дапамагчы ім перайсці да ўжывання машын, да аблягчэння працы, да дэмакратыі, да сацыялізма».

Гэта ленынская праграма сёння пераўтвараецца ў жыццё. У нашы дні народы раней прыгнечаных краін, якія дабіліся палітычнай самастойнасці, атрымліваюць ад Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных дзяржаў бескарыслівую дапамогу ў барацьбе супраць спадчыны каланіяльнага мінулага.

Такім чынам, цяпер ужо не толькі тэарэтычна, але і практычна даказана, што барацьба супраць імперыялізму стварае шырокую аснову, на якой могуць сыйсці і сапраўды сыходзяцца разнастайныя народныя рухі.

ГІГАНЦКІ працэс будаўніцтва новага грамадства ў Савецкім Саюзе і іншых краінах сацыялізма незвычайна ўзбагаціў марксісцка-ленинскую тэорыю. Творчае прымяненне і развіццё марксізма-ленинізма знайшлі сваё ўвасабленне ў тым, што партыя смела паставіла і вырашыла шэраг новых пытанняў, якія ўзніклі ў сувязі са зменай гістарычнага становішча. Буйнейшай вяхой у гісторыі марксізма-ленинізма з'явіўся XXII з'езд партыі, што прыняў трэцюю ленынскую Праграму КПСС, якая дае дакладны адказ на ўсе пытанні сучаснасці.

Абпіраючыся на ідэйную спадчыну Ленина, на яго мудрыя ўказанні, партыя распрацавала навукова абгрунтаваны план пабудовы камуністычнага грамадства — стварэння магутнай матэрыяльна-тэхнічнай асновы камунізма.

Валікае рэвалюцыйнае значэнне для ўсяго свету маюць цудоўныя здзяйсненні савецкіх людзей, якія ў вельмі кароткі тэрмін пераўтварылі раней адсталую ў эканамічных і тэхнічных адносінах краіну ў магутную сацыялістычную дзяржаву. Буйнейшыя дасягненні эканомікі СССР, асабліва за апошнія дзесяцігоддзе, складаюць надзейную стартую пляцоўку для яшчэ больш крутога ўзлёту ў бліжэйшыя гады.

Ленін вучыў, што краіна перамогшага сацыялізма аказвае галоўнае ўздзеянне на міжнародную палітыку сваімі гаспадарчымі поспехамі. Верная заветам Ленина, партыя разглядае задачы гаспадарчага будаўніцтва не толькі як унутраную справу савецкага народа, але і як інтэрнацыянальны абавязак савецкіх людзей.

АБАРОНЦЫ эксплуатацыйнага ладу бездапаможны перад тварам жыццесцвярджальных ідэй ленинізма. Рэакцыйныя класы імкнуцца атруціць сямьдмаць людзей прапагандзю песімізму, нявер'ем у чалавека. Ролю асноўнай ідэя-палітычнай зброі імперыялістычнай рэакцыі адыгрывае антыкамунізм — паклёп на сацыялістычны лад, на марксісцка-ленинскае вучэнне. Пад сцягам антыкамунізма імперыялісты праводзяць палітыку «халоднай вайны», фарсіруюць гонку ўзбраенняў, імкнуцца расшчапіць сілы, якія абараняюць усеагульны мір.

У барацьбе супраць задум імперыялізму, якія пагражаюць уцягнуць свет у катастрофу тэрмаядзернай вайны, сацыялізм узнімае сцяг міру і дружбы паміж народамі. Ленін заўсёды падкрэсліваў, што краіны перамогшага сацыялізма будуць свае адносіны з капіталістычнымі краінамі на аснове палітыкі мірнага суіснавання. Ён рашуча адваргаў думку аб тым, што інтарэсы сусветнай сацыялістычнай рэвалюцыі патрабуюць падштурхоўвання яе шляхам вайны.

У цяперашні час магутнасць сусветнай сістэмы сацыялізма і яе саюзнікаў у барацьбе за мір асуджае на поўны прывал ўсялякія спробы ўмяшання імперыялістаў ва ўнутранае жыццё народаў, якія вырашылі ўзяць свой лёс ва ўласныя рукі. Аб гэтым ярка сведчаць урокі крызісу ў Карыбскім моры.

Сіла і жыццесцвярджальнасць ленинізма пацвярджаюцца ўсім ходам гістарычнага развіцця. І калі суміраваць галоўныя вынікі сусветнага развіцця, дык можна сказаць словамі М. С. Хрушчова: гісторыя рухаецца так, як прадказалі Маркс і Ленін. Сілы сацыялізма, усе сілы сусветнага прагрэсу нарастаюць, народы ўсё больш рашуча парываюць з імперыялізмам.

Л. ЛЕОНЦЕВ,
член-карэспандэнт АН СССР

Брэсцкі абласны тэатр імя Ленинскага камсамола Беларусі паставіў новы спектакль па п'есе П. Строгава «Фінал». У ёй расказваецца аб адным з эпизодаў гераічнага мінулага нашай Радзімы — разгроме Врангеля.
Прэм'ера спектакля прайшла з вялікім поспехам.
НА ЗДЫМКУ: сцена са спектакля «Фінал». У ролях: Ул. І. Ленина — артыст П. Вінаградаў, М. В. Фрунзе — заслужаны артыст Літоўскай і Беларускай ССР А. Логінаў.
Фота В. ГЕРМАНА.

СЭРЦА ЎСЯГО СВЕТУ

[Пачатак на 3-й стар.]

«Таварышы, мы з вамі сабраліся сёння, каб адкрыць статуі нашага правадыра рэвалюцыі, а прызвешча адкрыць помнік. Уладзімір Ільіч памёр»...

Павольна ўпала на снег пакрывава, і перад вачыма прысутных з'явіўся помнік Ул. І. Ленину. Правадыр стаў ва ўвесь рост. Твар яго быў натхнёны.

Так рабочыя адкрылі першы ў свеце помнік Ул. І. Ленину — вялікаму правадыру Камуністычнай партыі. На пастамеце былі высечаны словы: «Больш давер'я да сіл рабочага класа. Мы павінны дабіцца таго, каб кожная работніца магла кіраваць дзяржавай».

У шматлюдным патоку ідзе Сцяпан Сцяпанавіч Барысаў. У яго памяці добра захаваліся першыя дні 1924 года — дні Ленинскага закліку, які ўскалыхнуў увесь рабочы клас.

«Няхай злуочы ворарі! На-

ша рабоча-сялянская партыя папаўняецца. З гарачым сэрцам іду ў Ленинскую партыю я!» — так пісалі рабочыя ў сваіх заявах.

З гарачым сэрцам! Так, толькі з такім сэрцам можна было змагацца і будаваць.

...Цяжкі, самы першы год вайны. Хто працаваў або быў у тыя дні на «Сярпе», той памятае дні і ночы завода, да адказу напоўнення працай. І вось гэты камуніст, чалавек з гарачым сэрцам, працаваў амаль кругласутачна, амаль без сну. Ды і нельга было інакш калі да самага завода танкісты прывозілі машыны прама з бою! Рабочыя былі падобны на хірургаў, калі залечвалі раны машын. І зноў у бой ішлі танкі...

Сцяпан Сцяпанавіч горды за савецкі народ, за сваю Радзіму, свабодную, моцную, квітнеючую, якая імкнецца ў яшчэ больш светлае заўтра. Імяна такой магутнай, перадавой дзяржавай свету хацеў бачыць Савецкі Саюз Уладзімір Ільіч. Аб гэтым думае рабочы Барысаў, накіроўваючыся зараз да Ленина.

Далёка за акіянам імя Ленина з любоўю вымаўляюць людзі. Цяпер, калі збываюцца мары народаў, калі здабытая ў барацьбе свабода ўступае на кантыненты, да нашага Ленина са словамі ўдзячнасці ідуць хадакі і пасланцы ўсёй зямлі.

Вось чаму, падыходзячы да Краснай плошчы, малады афрыканец Гаусу Дыявара зняў шапку. Вось чаму такія ўсхваляваныя твары Францішка Новатнага і Лены Мічаковай — нашых сяброў з Чэхаславакіі. Вось чаму так беражліва кладуць ля Маўзалея кветкі сваёй Радзімы дзяўчаты, якія толькі што прыляцелі з Кубы.

Калі Малі, родная рэспубліка Гаусу Дыявара, была яшчэ пад каланіяльным прыгнётам, ён, смелы юнак, і яго любімы настаўнік Амадул, рызыкуючы жыццём, даставалі кнігі Ленина і чыталі іх моладзі на тайных сходах. Гэта было вельмі небяспечна, але ніякая сіла не змагла б перашкодзіць Гаусу Дыявара неслі народу Афрыкі ленынскія ідэі!

Па плошчы бяжыць хлопчык. І проста да Гаусу. Вочы ў хлопчыка так і блішчаць.

— Добры дзень! Я Віця Пятроў з Новасібірска. А вы?

— Я з Афрыкі.
— Вы першы раз у Маскве?

— Першы раз...
— Я таксама першы раз. Мые дружнына за добрую вучобу паслала... Вось да Ленина іду.

Гляджу на Віцю — які шчаслівы ён чалавек! І вельмі добры. Вось такім і марыў бачыць падрастаючае пакаленне Уладзімір Ільіч.

Цяжка так адразу пакінуць Красную плошчу. Людзі спыняюцца, нешта гавораць адзін аднаму. Мы сталі ля Маўзалея. Гаусу Дыявара, Лена Мічакова, Францішак Новатны. Да нас падыходзіць жанчына ў белай пуховай хустцы. Гэта варонежская калгасніца Вера Міхайлаўна Шваварара. Падыходзіць металург з завода «Серп і молат». Пачынаецца размова. Кожны хвалюецца.

Гаусу шукае словы, яму хочацца на-руску сказаць усё, што ён адчувае. І ён знайшоў гэтыя словы ён усміхаецца:

— Тут сэрца ўсяго свету!
— Так, гэта праўда, — задумліва гаворыць Францішак, — але толькі гэта сэрца б'ецца ўсюды...

І ён расказвае, як многа год назад адна рэвалюцыйная сям'я ў маленькім чэхаславацкім горадзе Падгажні пабудавала на свае сродкі помнік Ленину. Перад прыходам фашыстаў людзі закапалі гэты помнік у зямлю.

— Помнік схавалі, нібы і не было яго. Але біўся ленынскі пульс. Пульс свабоды.

— А цяпер стаіць помнік? — пытаецца Гаусу.

— Так, зноў стаіць, — адказвае Францішак. — І вакол яго кветкі. Заўсёды.

Вера Міхайлаўна Шваварара проста і дзелавіта пытае Гаусу:

— А як там у вас, у Афрыцы?

Замест адказу Дыявара дастае з кішэнні паліто вершы і з запалам чытае нам іх. Гэта вершы аб Ленине.

Да, я нашёл среди тысяч слов земных
Нетленное, немеркнувшее слово.

Я повторяю: «Ленин», — чтобы снова
Мой слух его звучание постиг.

Твой гордый дух живет в твоём народе,
И вновь набатом бьют твои слова.

Ты дел людских исток и торжество,
Наш день настал, и вижу я воочию:

Идет гроза — над Африкой грохочет
Великий ветер века твоего.

Стары камуніст, сталявар Фёдар Пятровіч Кузняцоў не можа стрымаць сваіх паучаццяў. Ён моцна абдымае Гаусу і гаворыць:

— Дзякуй, таварыш!
Імя Ленина, яго справы жывуць сёння ў мільёнах сэрцаў простых людзей нашай краіны, усяго свету!

Ул. УЛАДЗІМІРАЎ.

КУЛЬТУРА МАСТАЦТВА

Кінастудыя «Беларусьфільм» здымае новы мастацкі фільм «Песня аб Вераніцы» па сцэнарыю А. Кучара.

У новым творы беларускіх кінематаграфістаў расказваецца аб мужнай барацьбе працоўных заходніх абласцей Беларусі ў гады ўлады польскіх паноў, а таксама супраць фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Галоўны герой твора — падпольшчыца Вераніка Карчэўская. У яе ролі здымаецца маладая кінаактрыса Святлана Макарава.

НА ЗДЫМКАХ: карды з фільма.

Фота В. ЛУПЕЯКІ.

АДЗІНАЯ энергетычная

Пётр НЕПАРОЖНІ,

старшыня Дзяржаўнага вытворчага камітэта
на энергетыцы і электрыфікацыі, міністр СССР

Адзіная энергетычная сістэма Савецкага Саюза ствараецца з мэтай выключыць страты энергіі і выкарыстаць найбольш прадукцыйна кожны кілават устаноўленай магутнасці. Гэта асабліва важна для нашай краіны, дзе роўніца ў часе паміж заходнімі і ўсходнімі раёнамі больш за восем гадзін. Калі ў Маскве ў разгары рабочы дзень — ва Уладывастокі ўжо ноч, і электрастанцыі там працуюць без дастатковай нагрузкі. А ў гэты час у цэнтры краіны, дзе насельніцтва перавышае сто мільянаў чалавек і сканцэнтравана большая частка прамысловасці, энергіі не хапае.

Якім жа шляхам ствараецца адзіная высакавольтавая энергетычная сістэма? Цяпер у СССР дзейнічае каля 90 раённых энергетычных аб'яднанняў. Спалчванне энергіі ў 1963 годзе складала 412 мільярадаў кілават-гадзін

і ў параўнанні з 1962 годам узрасло на 12 працэнтаў. У 1963 годзе ўведзена ў строй шмат новых электрастанцый, агульная магутнасць іх звыш 10 мільянаў кілават — гэта значыць прыкладна столькі ж, колькі ўводзіць штогод Злучаныя Штаты Амерыкі.

Увод у строй высакавольтавых ліній электраперадачы ад гідаэлектран на Волзе да Масквы, Урала і Данбаса даў магчымасць сфарміраваць адзіную энергетычную сістэму Еўрапейскай часткі Савецкага Саюза. Магутнасць яе — 6 мільянаў кілават. У гэтай сістэме працуе самая магутная ў свеце лінія пастаяннага току напружаннем 800 тысяч вольт. Эксперыментальныя даныя, атрыманыя на гэтай лініі, даў магчымасць разлічыць праект яшчэ больш буйных энергамагістралей. Перадаваць жа вялікія запасы энергіі на значную адлегласць можна толькі на пастаянным току; пераменны ток не дазволіць вырашыць задачу захавання ўстойлівасці і эканамічнасці сістэмы.

Адна з такіх ліній пастаяннага току даўжынёй 2300 кіламетраў, якая працуе на напружанні 1 мільён 400 тысяч вольт, злучыць Урал з нядаўна закончанай адзінай энергетычнай сістэмай Сібіры. У Сібірскай энергасістэме дзейнічае пяцісоткілаватная лінія Брацкая ГЭС — Іркуцк — Краснаярск — Кузбас, што рэзка палепшыла магчымасць энергетычнага забеспячэння гэтых раёнаў. Да Сібірскай у бліжэй-

шыя гады далучыцца энергасістэма Казахстана якая будзе развіваецца на базе Ермакоўскай ДРЭС на 2 мільёны 400 тысяч кілават і намечаных да будаўніцтва Экібастузскіх электрастанцый.

У 1965 годзе да Еўрапейскай энергетычнай сістэмы СССР далучаецца Паўночна-Заходняя, Паўночна-Каўказская і Заходне-Украінская энергасістэмы. Сумарнае спажыванне электраэнергіі ў ёй складзе каля 300 мільярадаў кілават-гадзін у год.

Ужо закончана фарміраванне энергетычнай сістэмы Закаўказзя, у якую ўвайшлі Грузія, Армения і Азербайджан. З пускам Інгурскай ГЭС Закаўказская энергасістэма далучыцца да Еўрапейскай.

У бліжэйшыя гады на базе Нурэкскай гідаэлектрастанцыі на 2 мільёны 700 тысяч кілават і буйнейшай цеплавой станцыі ў Ташкенце закончыцца стварэнне адзінай высакавольтавай сеткі Сярэдняй Азіі, якая к 1970 году будзе злучана лініяй пастаяннага току з Еўрапейскай часткай СССР.

Агульная выпрацоўка электраэнергіі ў 1970 годзе ў краіне складзе мінімум 900 мільярадаў — 1 трыльён кілават-гадзін.

К 1971 году намечана закончыць Далёкаўсходняе энергетычнае кальцо і ўсю адзіную энергетычную сістэму Савецкага Саюза. Мы зможам перадаваць энергію на адлегласці больш за 12 тысяч кіламетраў.

Адзіная энергетычная сістэма СССР не будзе замкнёнай. Ужо ў 1963 годзе да яе далучыліся лініі электраперадачы некаторых еўрапейскіх краін, сфарміраваўшы сістэму з сімвалічнай назвай «Мір». Дыспетчарскі цэнтр

Па ўсёй рэспубліцы і за яе межамі цягнуцца электрычныя праводы, зробленыя рукамі Людзі Баранавай і яе таварышаў з завода «Гомелькабель».

Фота Ч. МЕЗІНА.

ле знаходзіцца ў Празе. Гэта сістэма створыць найбольш спрыяльныя ўмовы для забеспячэння энергіяй прамысловых раёнаў Польшчы, Венгрыі, Чэхаславакіі, Балгарыі, Румыніі і заходніх абласцей СССР. З удзелам савецкіх спецыялістаў будуць пабудаваны гідаэлектрастанцыі на Дунаі, што не толькі даць электраэнергію, але і значна аблегчыць суднаходны рэжым на гэтай буйнейшай у Еўропе рацэ.

Аб'яднаць высакавольта-

выя сеткі ў буйныя энергетычныя сістэмы ў такіх маштабах можна толькі пры высокай насычанасці іх аўтаматычнымі прыстасаваннямі, якія перапрацоўваюць электронны паток на вялікіх адлегласці без умяшання чалавека. Аўтаматычны пульт — цэнтр кіравання сістэмай — будзе звязаны са штабамі іншых энергасістэм краіны. Тады да прыбораў, якія кіруюць энергетычнай сістэмай СССР, не будзе дакранацца рука чалавека.

АДЗІНСТВА ПОГЛЯДАУ,
АГУЛЬНАСЦЬ МЭТ

ВАРШАВА. «Горача і сардэчна сустрэла Масква польскую партыйна-ўрадавую дэлегацыю». Гэтыя словы набраны буйным шрыфтам на першых палосках усіх польскіх газет, якія адводзіць у гэтыя дні выдучае месца сустрэчы высокіх гасцей на савецкай зямлі. Пад загалоўкамі «Адзінства нашых поглядаў», «Нас аб'ядноўвае агульнасць мэт», «Трывалая дружба», «Праўда Леніна на нашым баку», «Наша адзінства — гарантыя мірнай працы» друк публікуе тэксты прамой Ул. Гамулікі і М. С. Хрушчова на аэрадроме і на прыёме ў Вялікім Крамлёўскім палацы, а таксама змяшчае шматлікія фатаграфіі.

**ПРЫЕЗД
М. С. ПАТОЛІЧАВА
У ЛОНДАН**

ЛОНДАН. Суды па запрашэнню англійскага ўрада прыбыў міністр знешняга гандлю СССР М. С. Патолічаў. У час знаходжання ў Англіі М. С. Патолічаў будзе весці з міністрам гандлю Э. Хігам перагаворы аб прадаўжэнні англа-савецкага гандлёвага пагаднення. М. С. Патолічаў і суправаджаючы яго асобы зробіць паездку па краіне і наведаюць Шатландыю, паўночна-ўсходнюю Англію, Бірмінгем і іншыя прамысловыя цэнтры.

**РЫХТУЮЦА
ДА ВЫПРАБАВАННЯУ**

ПАРЫЖ. Поўным ходам ідзе будаўніцтва баз для выпрабаванняў французскіх тэрмаядзерных бомб на атолах Муруроа і Гангатауфа ў Ціхім акіяне, наведваючы карэспандэнт агенства Франс Прэс з Таіці.

У стварэнні баз прымае ўдзел 600 ваеннаслужачых, а таксама персанал камісарыяту па пытаннях атамнай энергіі і палітэкаміянаў рабочыя. Аэрадром на поўначы Суруроа будзе гатовы для прыёму самалётаў у ліпені гэтага года. У бліжэйшы час на паўночным захадзе таго ж атола пачнецца збудаванне яшчэ аднаго буйнага аэрадромна. Будуцца таксама пірс і палігоны для выпрабаванняў ядзерных бомб, якія, як указваецца ў наведаным агенстве Франс Прэс, пачынаючы з 1966—1967 года.

НЕВУКІ Ў РОЛІ КРЫТЫКАЎ

Нядаўна ў ЗША быў выдадзены зборнік артыкулаў пад рэдакцыяй рэдактара часопіса «Сэрвей» Уолтэра Лакера і яго памесніка па часопісе Леапольда Лабедза. У зборніку падобраны артыкулы, у якіх «аналізуецца» новая Праграма КПСС, скажваюцца перспектывы развіцця СССР.

Не будзем спыняцца на аснове ўсіх артыкулаў зборніка. Яны шматэтэжныя, да таго ж у іх многа паўтарэнняў. Перадлічым толькі некаторыя з іх.

Перш за ўсё звяртае на сябе ўвагу артыкул Леапольда Лабедза «Новая Праграма КПСС». У ёй сцвярджаецца, што мэта, пастаўленая Праграмай, — у вызначаны тэрмін пабудаваць камунізм — неабычальна. У якасці «доказу» аўтар спасылаецца на ролю ўласнасці і грошай у камуністычным грамадстве.

Адно з асноўных перашкод на шляху будаўніцтва камунізму ён бачыць у праблеме ўласнасці. Гаворачы, напрыклад, аб калгаснай ўласнасці, аўтар скажае сэнс абмеркавання гэтага пытання напярэдадні XXII з'езду КПСС на старонках савецкага друку. Ён робіць вывад, што ідэя камуністычнай ўласнасці ў вёсцы — неабычальна мара і што, маўляў, не выпадкова ідэя аб камунах не знайшла месца ў новай Праграме.

Як бачна, Лабедза чуў зван, ды не ведае, дзе ён. Праўда тое, што ў першыя гады Савецкай улады ствараліся сельскагаспадарчыя камуны. Але затым на аснове вопыту развіцця савецкай эканомікі Камуністычная партыя на чале з Ул. І. Леніным стала на шлях кааперавання сельскай гаспадаркі. Быў распрацаваны ленынскі кааператыўны план, па якім і развілася сельская гаспадарка нашай краіны. Пры абмеркаванні ж форм ўласнасці ў сельскай гаспадарцы напярэдадні XXII з'езду КПСС у нас не ставілася пытанне аб стварэнні такога роду камун.

Што датычыцца новай Праграмы, дык яна па гэтым паводу дае гранічныя ясны адказ: «Эканамічны росквіт калгаснага ладу стварае ўмовы для паступовага збліжэння, а ў перспектыве і зліцця калгаснай ўласнасці з агульнанароднай у адзіную камуністычную ўласнасць».

Лабедза разглагольствуе аб асабістай ўласнасці пры сацыялізме, якая нібы з'яўляецца перашкодай на шляху да камунізму. Ён асабліва многа разважае аб прысядзібных участках калгаснікаў, аб іх ўласных каровах і г. д. Лабедза прыводзіць мноства вытрымак з савецкага друку з яўным намерам паказаць перавагу асабістых інтарэсаў над камуністычнымі. Аўтар шукае супярэчнасцей паміж прыватнымі імкненнямі калгаснікаў і кааператыўнай сацыялістычнай ўласнасцю калгасаў.

У новай Праграме КПСС гаворыцца: «На пэўным этапе грамадская гаспадарка калгасаў дасягне такога ўзроўню развіцця, калі стане магчымым за кошт яго рэсурсаў поўнаасцю задавоўваць патрэбы калгасаў. На гэтай падставе асабістая дапаможная гаспадарка паступова сябе ажывае... калгаснікі самі пераганяюцца ў тым, што ім няма выгады мець прысядзібную гаспадарку, яны добраахвотна адмовяцца ад яе». Здаецца, усё ясна. Але, «аналізуючы» Праграму КПСС, Лабедза не

бярэ гэта пад увагу, ён гаворыць аб нейкіх супярэчнасцях.

Абсалютную непісьменнасць праўдзіме аўтар у сваіх разважаннях і аб ролі грошай пры камунізме. У артыкуле гаворыцца: «Нягледзячы на відавочнасць таго факту, што высокаразвітая гаспадарка абавязкова павінна быць грашовай гаспадаркай, савецкія ідэолагі працягваюць сцвярджаць, што пры камунізме «грошы, гандаль і значыць, купля-продаж знікнуць».

Так! Гэта сцвярджалася і сцвярджаецца камуністамі, як раней, так і цяпер, таму што гэта ісціна. Вядома, што прызначэнне грошай і грашовай гаспадаркі ўжо пры сацыялізме карэніным чынам адрэзана ад капіталістычнай. Калі пры капіталізме грошы служаць перш за ўсё сродкам эксплуатацыі працоўных і нажывы капіталістаў, дык пры сацыялізме яны служаць зброй арганізацыі народнай гаспадаркі, сродкам павышэння матэрыяльнага добрабыту працоўных. Буржуазны ідэолаг падыходзіць да ролі грошай з меркай капіталістычнага грамадства і таму знаходзіць у іх перашкоду камунізму.

З той жа меркай Лабедза бярэцца судзіць аб становішчы працоўных пры камунізме. У канцы свайго артыкула ён шматслова на смаку пытанне аб дармадах, стылягах, беларучках, а таксама аб асабістым прадпрыемліцтве ў СССР, робячы вывад, што тут вырастаюць не парасткі камунізму, а зусім іншыя «парасткі».

Альфрэд Мейер у артыкуле «Праз дваццаць год» узяўся прадказаць тое, што будзе з СССР праз дваццаць год. На 14 старонках ён імкнецца пераканаць чытача ў пераўласці намераных планаў будаўніцтва камунізму ў СССР. Для гэтага ён, як і яго калега, адвольна абыходзіцца з фактамі і лічбамі, не спыняючыся перад фальсіфікацыяй.

У такім жа плане напісаны і іншыя артыкулы зборніка. Не ў сілах супрацьпаставіць вялікім вучэнню пераканаўчых доказаў, а практыцы будаўніцтва камунізму — даставерных фактаў, аўтары зборніка прыбягаюць да заведаных скажэнняў. Зборнік артыкулаў «спецыялістаў» па антыкамунізму — сведчанне не толькі неўдцтва і проста глупства аўтараў, але і ідэйнай убогасці буржуазіі.

І. ЧУВІКОУ, кандыдат эканамічных навук.

З ДАПАМОГАЙ СССР

ДЭЛІ. У Рышыкешы, штат Утар-Прадэш, адбылася цырымонія закладкі першага каменя ў фундамент аднаго з цэхаў завода антыбіётыхаў, які будзе з дапамогай Савецкага Саюза.

Выступаючы на цырымоніі, дзяржаўны міністр у Міністэрстве нафты і хімічнай сыравіны О. В. Алагесан высока аца-

ніў дапамогу Савецкага Саюза ў справе наладжвання ў Індыі вытворчасці лекавых прэпаратаў. Ён адзначыў, што з дапамогай Савецкага Саюза ў Індыі будуцца тры заводы па вытворчасці медыкаменту і медыцынскіх інструментаў у Рышыкешы, Хайдэрабадзе і Мадрасе.

ЛЕУ Фёдаравіч Гарохаў, цяпер персанальны пенсіянер, з першых дзён Кастрычніцкай рэвалюцыі і да 1935 года працаваў у гаражы Саўнаркома.

Беларус па нацыянальнасці, ён яшчэ да першай сусветнай вайны прыехаў у Пецярбург і паступіў на завод Міхельсона. А потым пайшоў у школу шафёраў, адзіную ў тыя гады ў сталіцы.

Цяпер Гарохаў жыве ў Маскве. Мы сустрэліся з ім у яго кватэры на праспекце Міру, і ён з любоўю ўспамінаў аб частых сустрэчах з Уладзімірам Ільічам, Надзеждай Канстанцінаўнай і Марыяй Ільінічнай. Колькі разоў даводзілася вазаць іх.

— Мне хочацца раскажаць, — гаворыў Гарохаў, — найбольш прыкметнае, чаго ніколі не забудзеш. Уладзімір Ільіч, кіраўнік першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян, быў выключна ўважлівым да зусім простых людзей. Здавалася б, мая справа шафёрская, як гаворыцца: павёз, даставіў і ўсе. Але не, Уладзімір Ільіч заўсёды, калі садзіўся ў машыну, вітаўся, пытаўся, якія навіны ў сям'і, жартаваў.

Неяк давялося мне яго вазаць на паляванне кіламетраў за 100, у Завідава. Спыніліся ля возера Парошына. Калі гас-

УСПАМІНЫ ШАФЁРА

падыня запрасіла Леніна закусіць, папіць чаю з дарогі, Уладзімір Ільіч знайшоў мяне на двары, дзе я мыў машыну, і паклікаў да стала. Я збянтэжыўся, а ён гаворыць:

— Ідзіце, ідзіце, таварыш Гарохаў, без вас не пачнём, — і ўсмінуўся так ветліва, што на душы весела і радасна зрабілася. А калі наступіла ноч, Уладзімір Ільіч пажадаў спаць на сенавале. І мы: супрацоўнік аховы Чубанэў і я — побач, быццам добрыя яго сябры. Калі мы спрабавалі легчы трохі далей ад яго, ён сказаў:

— Прашу без цырымоній. Кладзіцеся тут. Мы ж разам на паляванне прыехалі? Значыць і да палявання і пасля — разам. Спакойнай ночы!

Уладзімір Ільіч вельмі любіў прыроду. Неяк здарыўся такі выпадак. Прывёз я таварыша Леніна ў Горкі. Пад'езд быў размешчан у глыбіні парку. У ста метрах, прыкладна, стаяў велізарны дуб, якому

было не менш ста год. У два абхваты. Высачэзны. Нягледзячы на тое, што ў дубе было велізарнае дупло, у якім можна было свавацца даросламу чалавеку, дуб увесь пераліваўся, асабліва ў сонечны дзень, сакавітай зелянінай.

У той дзень, вярнуўшыся ў Горкі, Ленін убачыў, што дуб спілавалі. Ён тут жа выклікаў каменданта і, адчытаўшы яго, сказаў:

— Адпраўляйцеся да таварыша Дзяржынскага і перадайте, што я даў вам 10 сутак арышту.

Аднойчы і мяне ледзь не напаткала такая ж непрыемнасць. Гэта было ў 1920 годзе. Уладзімір Ільіч загадаў к 9 гадзінам раніцы заехаць на Машкаў завулак за Горкім. Я ведаў дом, дзе жыў Аляксей Максімавіч, але нумар мне быў невядомы. І вось я паехаў. Праехаў увесь Машкаў завулак. Не знаходжу патрэбны дом. Што рабіць? Пытаю сустрэчных, дворніка. Ніхто не

мог растлумачыць. Еду назад. Начальнік гаража Гіль гаворыць: «Толькі звяніў Уладзімір Ільіч, пытаўся, ці паслалі за Горкім машыну. Каці хутка назад. Дом нумар адзін». Я тут жа паймаў машыну назад, забягаю ў пад'езд. А швейцар гаворыць: «Мінуты тры як Аляксей Максімавіч на рамізніку паехаў». Я яго даганяю. Але не ўдалося. Заязджаю ў Крэмль, а з пралёткі выходзіць Горкі. Я не пазнаў дом адразу таму, што яго абнеслі плотам, якога раней не было.

Праз некалькі дзён вязу Леніна і тлумачу сваю віну, пытаю, калі, маўляў, пад арышт адпраўляцца. А ён смяецца:

— Хто звяніў з павіннай, таму галаву не сякуць.

Вазіў я Ільіча, ужо хворага, у лес на прагулку. У маёй машыне ён, Надзежда Канстанцінаўна, Марыя Ільінічна. У другой — крэсла на калёсах, таму што Ленін не мог самастойна хадзіць.

Крэсла на лесе кацілі Надзежда Канстанцінаўна і Марыя Ільінічна. Мы ішлі ўперадзе і, жадаючы зрабіць Леніну прыемнае, на шляху падстаўлялі знойдзеныя грыбы.

Уладзімір Ільіч нібы нічога не заўважаў. Але калі мы вярталіся назад, з поўным кошыкам грыбоў, ён жартам пагразіў пальцам. Дробязь? Вядома, але і гэтая дробязь яго ярка характарызуе. У час прагулкі Ільіч не жадаў псаваць настрой тым, хто шчыра клапаціўся аб яго адпачынку, і рабіў выгляд, што нічога не заўважае.

Калі Ленін наладзіў у Горках для дзядзі ёлку, я бачыў, як дзедзі цягнуліся да «дзядзі Валодзі» і «дзедзі Надзі», як ён гуляў з імі, веселяўся, забаўляўся, быццам родны бацька. Але вось жалобная працэсія ідзе з Пявелецкага вакзала да Дома Саюзаў.

А на другі дзень і я, як і ўсе супрацоўнікі Крамля, адстаяў чвэрць гадзіны ў ганаровай варце побач з Дзімітрыем Ільічам Ульянавым. На супраць — Надзежда Канстанцінаўна і Марыя Ільінічна.

Павольна праходзіў людскі патак міма труны. І хто ні праходзіў: стары, дзіця, рабочы ці чырвонаярміец, служачы ці селянін, ва ўсіх на вачах былі слёзы. І ніхто не спрабаваў сваваць іх. Гэтых слёз ніхто не саромеўся.

А. МАІСЕЕУ.

ПРЭМІЯ за гуманізм

У Маскву з Буэнас-Айрэса вярнулася делегацыя савецкіх кінематаграфістаў, якая прымала ўдзел у VI міжнародным кінафестывалі ў Аргенціне. Паездка прынесла новую перамогу савецкаму кінамастацтву.

Наш фільм «Родная кроў» (яго паставіў на кінастудыі «Ленфільм» рэжысёр М. Ярышоў па сцэнарыю Ф. Кнорэ) удастоены на фестывалі ганаровай узнагароды — прэміі імя Эрыка Джонстана «За гуманізм». Прыз быў уведзены ўпершыню ў гэтым годзе, і ён стане традыцыйным прызам аргенцінскага фестывалю.

Калі ўручалі прэмію савецкай делегацыі, у зале ўспыхнула такая авацыя, якой не наладжвалі ніводнаму іншаму фільму. Мяркуючы па шматлікіх водгуках, савецкая нарціна асабліва прыцягнула глядачоў і членаў журы праставой, чалавечнасцю, сціпласцю. Савецкая кінематаграфія другі раз удастоена прэміі міжнароднага фестывалю ў Буэнас-Айрэсе.

НАПЕРАДЗЕ АЛЕНА ВАЛЧЭЦКАЯ

З вялікай перавагай савецкай каманды закончыўся ў Сафіі матч балгарскіх і савецкіх гімнастак. У абавязковай праграме савецкіх гімнасткі занялі першыя шэсць месцаў, лідзіравала П. Астахава. Але пасля вольных практыкаванняў, дзе таксама паспяхова выступалі нашы дзяўчаты, наперад выйшла беларуская гімнастка А. Валчэцкая. У прызавую тройку ўвайшлі Т. Маніна і П. Астахава.

ЛЕПШЫЯ ШАХМАТЫСТКІ РЭСПУБЛІКІ

Закончыўся шахматны чэмпіянат рэспублікі сярод жанчын. Званне чэмпіёніцы рэспублікі захавала Галіна Арчакова, якая заняла першае месца і набрала 11,5 ачка з 13 магчымых. Сярэбраны медаль заваявала Волга Вароніна (Гомель) — 11 ачкоў. На трэцяе месца выйшла Тамара Галавей (Мінск) — 9,5 ачка.

ПАЗНАЛІ

— Калі б я жыла тут, з радасцю працавала б калгасніцай — гаворыць Барвара Калістратаўна. І тронкі памалічаўшы, дадае: — Так я гавару і ў Канадзе.

— Знаходзячыся далёка ад Радзімы, мы ўвесь час думаем аб ёй. Бываюць выпадкі, калі ў Канадзе аб'яўляюць на радыё, што ў Маскве будзе выступаць прэм'ер-міністр Савецкага Саюза Хрушчоў і яго выступленне будзе паказана па тэлебачанні. Дык ці павярэць, — працягвае Барвара Калістратаўна, — рускія, украінцы, беларусы, якія жывуць у Канадзе, за 5—6 кіламетраў ідуць са сваіх ферм да тэлевізараў і ўважліва, з цікавасцю глядзяць і слухаюць Хрушчова, Эмігранты вельмі любяць Хрушчова і яго паплечнікаў за тое, што яны змагаюцца за мір. Мы ганарымся, што наша Радзіма стала магутнай і цудоўнай. Аб усім убачаным мы раскажам у Канадзе.

І. ГЕРАШЧАНКА.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77, Дом друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

Новыя вершы НІНЫ ТАРАС

Беларуская паэтэса Ніна Тарас падрыхтавала да друку новы зборнік вершаў «Прывет з дарогі». Друкуем некалькі вершаў з гэтага зборніка.

РОДНАЯ ХАТА

Зайжды мы марым аб нечым узнёслым,
Нас вабіць дарогі — за далямі далі:
То сніцца нам стэпы ў ранку росным,
То клічуць марскія бурныя хвалі.

Нам хочацца болей шляхоў нязнаных,
Пязведаных ветрай, нябачных прастораў:
То вабіць нас неба, то даль акіяна,
То ўніз мы ляцім, то ўзнямаемся ўгору.

Але як мы толькі раптам адчуем,
Што наша Радзіма ад нас — не блізка,
Зусім нечакана ўспомнім тую
Дарогу, якая вяла ад калыскі.

А хай толькі гора нас напаткае,
Знянацку пасцігне жыццёвая страга,
Затужым маўкліва — і так наждаем,
Каб сэрца сагрэла родная хата.

З НАВАГРУДСКАЙ ГАРЫ

Адаму МІЦКЕВІЧУ

Выйдзі і глянь з навагрудскай гары —
Колькі дарог пралягло удало!
Меркнучы адны у туманнай бары,
Другія імцацца за ўзгоркаў хвалі.

Тая вядзе ў налібоцкі гушчар,
І гэтая нікне ў зялёнай Рутцы...
Якою ж дарогай вандройнік-пяняр
Пайшоў, каб ніколі назад не вярнуцца?

Яму пазіралі сасонкі услед,
Ківалі галоўкамі сумна таполі,
І сламі яму на чужыну прывет
Кожная траўка, былінка у полі.

Тужылі бярозкі пяшчотна на ім,
Дубы галаслі ў зімовую замець,
І плакала скрытна каліна ў гай
У дождж-непагоду — жывамі слязамі.

Дрыжэлі асіны кожным лістком,
Над Свіцязцю вербы рукі ламалі...
А толькі ўсе тыя майчалі майком,
Якія пазта з радзімы прагналі.

Зямля мая, яна жывая,
З пражыткамі блакітных рэк,
Яна жыццё ў сабе хавае,
Якое не замрэ навек.
Есць у зямлі сваё дыханне
І сэрца палкае ў яе,
І радасці, і нараканні
І беды горкія свае.

А помніш, як зямля стагнала,
Губляла свой рытмічны пульс,
Калі ад бомбаў замірала,
Крывёю плакала ад куль?
Яна цяпло, пяшчоту любіць
І ласку чалавечых рук —
Хто з любасцю зямлю

галубіць,
Таго засцеража ад мук;
Аддасці, усё, што ў нетрах
тоіць,
Дабром сустрэне, правядзе,
Таго накорміць і напоіць
І не пакіне ў бядзе.

МЫ НІЧОГА ТУТ НЕ

Іх жыццё не песціла. З ранняга ўзросту Іван Якімавіч Якімчук батрачыў на кулакоў у роднай Жабінцы. Цяжка працавала і яго жонка Барвара Калістратаўна. У 1915 годзе імперыялістычная вайна закінула іх ў Самарскую губерню. Праз пяць год яны вярнуліся ў родныя мясціны. Але хутка зноў давялося збірацца ў дарогу. Беспрасветная галечка прымушала Івана Якімавіча паехаць у Канаду.

Восем год ён жыў адзін, раскарчоўваючы лес пад участак для будучай фермы. У 1938 годзе выехала з трыма дзецьмі да мужа і Барвара Калістратаўна.

Прайшло многа часу ў разлуцы з Радзімай, але Якімчукі не забывалі аб ёй. У 1963 годзе яны наведалі родныя мясціны.

Першым савецкім горадам, які яны убачылі, быў пагранічны Брэст.

— Яго мы не пазналі, — гавораць Якімчукі. — Брэст вельмі змяніўся. Нам надта спадабаўся вакзал. У Брэст мы прыехалі пад вечар і былі здзіўлены ярка асветленымі вуліцамі, магазінамі. У горадзе пабудавана многа новых дамоў, з'явіліся шырокія асфальтаваныя вуліцы. Мы рознае чулі аб Савецкім Саюзе ў Канадзе. Але калі ступілі на родную зямлю, пераканаліся, што толькі той, хто не любіць Радзімы, можа так паклёпічаць на яе.

У Брэсце жыве і працуе вяртаўніком у Брэсцкай крэпасці брат Якімчука Рыгор

Якімавіч. Слава аб гераічных абаронцах крэпасці ў дні Вялікай Айчыннай вайны дайшла да далёкай Канады. Таму Якімчукі адразу ж, як прыехалі, наведалі музей абароны Брэсцкай крэпасці і аддалі даіну глыбокай павягі яе гераічным абаронцам.

Не пазнаў Іван Якімавіч і роднай Жабінкі. Там, дзе стаяла яго хата, цяпер раскінуліся карпусы буйнейшага ў Беларусі цукровага завода.

— Калі я ад'язджала з Драгічына, — гаворыць Барвара Калістратаўна, — там было толькі дзве вуліцы. А цяпер іх не злічыць. Мне вельмі спадабалася вуліца Вакзальная. У горадзе з'явіліся вялікія цагляныя дамы, будынак камбіната бытавога абслугоўвання, двухпавярховы будынік магазінаў. Цяжка пералічыць усё, што пабудавана.

Івана Якімавіча вельмі цікавіла грамадская гаспадарка мясцовага калгаса імя Жданава. Муж і жонка Якімчукі агледзелі жывёлагадоўчыя фермы, наведалі брыгады, пабывалі ў сем'ях многіх хлебарабоў.

— Жывёлу вы даглядаеце па-гаспадарску. У мяне на ферме каровы не стаяць у такіх чыстых і светлых памяшканнях, — заўважае Іван Якімавіч.

А калі прыехалі на месца, дзе некалі быў маёнтак памешчыка Мінькова, Барвара Калістратаўна не пазнала гэтых мясцін. На былой памешчыцкай сядзібе вырасла новая вёска Сірэнеўка.